

TIGHT BINDING BOOK

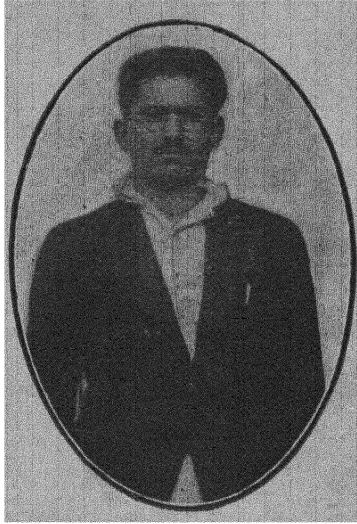
UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200505

UNIVERSAL
LIBRARY

ಅರ್ಪಣ ಪತ್ರಿಕೆ.

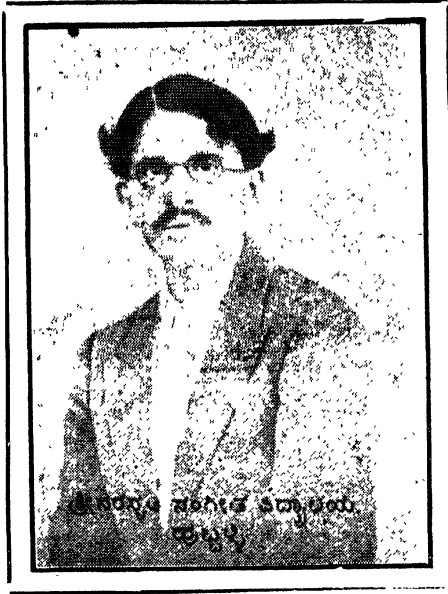
ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ. ಆರ್. ಮುಳಮುತ್ತಲ
 ಓನ್ವರಸಿಯರ್ ಸಿಸ್ಟಿಲ್. ಮುಕ್ಕಾಮ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಈ ಮಹನೀ
 ಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಜನಾಭಿಮಾನ, ಸಂಗೀತ ಕಲಾಭಿಮಾನ,
 ಪೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ, ನಾನು ಕೈಕೊಂಡ " ಸಂಗೀತ
 ಕಲಾಪ್ರವೇಶ " ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ, ಧನ ಸಹಾಯವನ್ನು
 ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ನೆರವು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿರುವದು.
 ಅದುದರಿಂದ ಈ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನಾದ ನಾನು ಬಹು
 ಪ್ರೀಮಾದರಗಳಿಂದಲೂ, ವಂದನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ, ಇದನ್ನು
 ಸಮರ್ಪಿಸಿರ ವೆನು.

ವಿಜಯದಶಮಿ,

೨೨-೧೦-೩೯ ನೇ ತ.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.

ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಲೇಖಕರು:—

ಶ್ರೀ|| ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಬ್ಯಾಂಕರ್
ಗಣೇಶಸೇಟುಚೌಕ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.

SANGEETA KALA PRAVESH.

ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಪ್ರವೇಶ.

ಭಾಗ ೧, ೨, ೩.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :-

ಭುಸ್ವರರಾವ್ ಬ್ಯಾಂಕರ್,

ಇವರು

ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಸಿದರು.

ಮುದ್ರಕರು :-

ಎ. ಆರ್. ತಿನನಾಗಪ್ಪಾ,

ಇವರು ತಮ್ಮ

ವಾಗ್ವಿಲಾಸ ಪಾವರ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದರು.

ಗಂಧಿಚೌಕ ದುರ್ಗದಬೈಲ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಪುಸ್ತಕದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವು ಲೇಖಕರ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದು.

ಇಸ್ವಿ ೧೯೪೦.]

[ಬೆಲೆ ೧೦ ಆಣೆ.

ಅಭಿಸ್ತ್ರಾಯ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಶ್ರೀ. ಭಾಸ್ಕರರಾಯರು ರಚಿಸಿದ “ ಸಂಗೀತ ಕಲಾಪ್ರವೇಶ ” ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗುರುವರ್ಯ ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಗವಾಯಿಗಳವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಓದಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾನಂದವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಸ್ತ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವರು

ಶ್ರೀ. ಭಾಸ್ಕರರಾಯರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಗಳಿರುವರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರಿಂದ ಸರ್ತಿಭಿಕ್ಷೆಗಳುಗಳನ್ನು, ಸುವರ್ಣ ಪದಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವರು. ಇವರು ಬಹುದಿವಸದ ತಮ್ಮ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ, ತೆಲಗು ಮೊದಲಾದ ಚೀಜು ಪದಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ನೋಟಿಸ್ ಮಾಡಿರುವರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಸಯಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯತಕ್ಕವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಸಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವರು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವದೆನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವವರು ವಿರಳವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ. ಭಾಸ್ಕರರಾಯರನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರಾದ ರಸಿಕ ಬಂಧುಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಯೋಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನೂಲಕ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಇತೋಸ್ತುತಿಶಯವಾದ ಸಂಗೀತ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇವೆ.

<p>ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಮಂದಿರ ಗಾನವಿಶಾರದ, ಪಂ. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಗವಾಯಿಗಳು.</p>	<p>ಶ್ರೀ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮ್ಯಾನೇಜರ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾನ್ ಜಯದೇವಸ್ವಾಮಿ ಗವಾಯಿ, ಬೃ. ಮಠ ಹಾವೇರಿ, ಮು. ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರ.</p>
--	--

ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ೫೦ ಸರಸ್ವತೀ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಚಾಲಕರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಭಾಸ್ಕರರಾವ್ ಬ್ಯಾಂಕರ ಇವರು ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಪ್ರವೇಶ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ದೃಶ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಓದಿ ಅನಂದ ವಾಯಿತು. ಸದರ ಪುಸ್ತಕವು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅದರ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು ಅದರ ಪಾಠಗಳು ಅದರಂತೆ ೨ನೇ ೩ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತಾರ ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳೂ, ಕೊಳಲು, ಜಲತರಂಗ, ದಿಲರೂಬಾ, ತಬಲಾ ವಗೈರೆ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚೀಜು ಗಳೂ, ಕನ್ನಡ ದಾಸರ ಪದಗಳೂ ಉದಾಹರಣವಾಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇವುಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಗಳಾಗುತ್ತವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಪುಸ್ತಕ ಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು ಈ ತರಹದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಭಾಸ್ಕರರಾಯರು ತಯಾರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವರು. ಇದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಯುತ ಭಾಸ್ಕರರಾಯರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

27-8-1939.

T. K. Pitre,
Pleader
Dharwar.

	ಓನೆಯಭಾಗ, ತಬಲಾ ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು ೪೯	
	ತಬಲಾದಗತ್ತು, ಬೋಲ, ಮುಕ್ತಾಯಿಗಳು	೫೧
ದುರ್ಗಾ	ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಚೀಜು, ಸವಿಪೋರಿ	೫೭
,,	ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಚೀಜು, ಚತುರಸುಗರಾ	೫೯
,,	ಕನ್ನಡ ದಾಸರಸದ, ರಾಮನಾಮ	೬೧
,,	ಕನ್ನಡ ದಾಸರಸದ, ಬೀವುಬಿಲ್ಲದೊಳು	೬೨
ಪುರಿಯಾ	ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಚೀಜು, ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ	೬೩
,,	ಮರಾಠಿಸದ, ಅನಂತಲೀಲಾ	೬೪
ಜಯಂತಶ್ರೀ	ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೀರ್ತನೆ, ಮರುಗೇಲರಾ	೬೫
ಭೈರವಿ	ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಚೀಜು, ಮೋರಿಯಮಾನಲೆ	೬೯
ಮಿಶ್ರಕಾಫಿ	ಮರಾಠಿಸದ ದೇಹಾತಾ ಯಾಶರಣಾಗತಾ	೭೨
,,	ಮರಾಠಿಸದ, ಸತ್ಯವದೇವಚನಾಲಾ	೮೦
ಜಿಲ್ಲಾವಿಶ್ವ	ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ, ನರ್ತನಪದ, ಫಾಲಮಂಗಾವೋ	೮೫
ಬಿಲಾವಲ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಗೀತೆ, ವಂದೇಮಾತರಂ.	೮೭

ಎರಡು ಮಾತು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಜನತೆಯ ಮುಂದಿಡುವದಕ್ಕಾಗಿ. ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಮಹನೀಯರಿಗೂ, ಮತ್ತು ನನ್ನ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರರಿಗೂ, ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸವಾಯಿಗಂಧರ್ವ ಕುಂದಗೋಳ ಕೆರ್ ಇವರು ನನ್ನ ವಿನಂತಿಗೆ ಮಾನ್ಯನಾಡಿ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಹೆಚ್ಚು ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.

ಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕಾ.

ಸೂ. ಪು.

- ಯಮುನಾಕಲ್ಯಾಣೀ ಭೂಪಾಲಿ
 ೧ ಸಧ್ಯಃ ಫಲಾನಿಗೀತಾವಿ
 ೧ ಚ ತ್ರಯಂ
 ೧ ಗೀತಂ
 ೧ ನರ್ತನಂ
 ೧ ಶ್ರುತಿಮಾತಾಲಯಃ ಸಿತಾ
 ೧ ಶ್ರುತಿಯೇ ತಾಯಿ ಲಯವ ತಂದಿ
 ೧ ಸಮನಾಗಿ
 ೧ ರಿ, ಅನ್ನತಕ್ಕದ್ದು
 ೨ ಸಂಜ್ಞೆಯು ಟು
 ೩ ಸಪ್ತಕವೆಂದರೆ
 ೩. ನೊದಲಿನಿಂದ
 ೩ ದಿಳಿ
 ೪ ಕರೀಪಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲವು
 ೪ ನೋಟೀಶನ್
 ೪ ಸಂಬಂಧಿ
 ೫ ಪಟ್ಟಿಗಳಷ್ಟೆ
 ೫ ತರ್ಜನಿ
 ೫ ನಡುಬೆರಳು
 ೬ ನೋಟೀಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ
 ೧೨ ಕ್ಷೇಪಿತ
 ೧೨ ಶರಣಾಗತ
 ೧೩ ರುಚಿರ
 ೧೩ ಪ್ರಕಾಶವತೀ
 ೧೩ ಸುಕುಮಾರನೆ
 ೧೩ ಸದ ವಿದ್ಯಾಸೂತ್ರಾನೇ
 ೧೩ ಸುಕಲೇವರ
 ೧೩ ಭಕುತಾನಳಿ ಶರಣನೀನೇ
 ೧೩ ಸಾಯಿ
 ೨೩ ಪಡೆದಿಗಳು
 ೨೫ ಕೂತಂತೆ

ಅಶುದ್ಧ.

(ಪ್ಯಾರಾ)

- ಯಮುನಾಕಲ್ಯಾಣೀ ಭೂಪ
 ೧ ಸಧ್ಯಃ ಫಲಾನಿಗೀತಃ
 ೨ ಚತ್ರಯಂ
 ೨ ಗೀತೆ
 ೨ ನರ್ತನವೆಂದರೆ
 ೩ ಶ್ರುತಿಮಾತಾಲಯಃ ಸಿತಾ
 ೩ ಸ್ವರನೇತಾಯಿ ತಾಳವೆತಂದೆ
 ೪ ಸಮನಾಗಿ
 ೪ ರೆ, ಅನ್ನಬಾರದು
 ೬ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟು
 ೧ ಸಪ್ತಕವೆಂದರೆ
 ೨ ನೊದಲಿನಿಂದ
 ೨ ಜಿಳಿ
 ೨ ಕರೀಪಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲವು
 ೩ ನೋಟೀಶನ್
 ಸಮಂಧಿ
 ೮ ಪಟ್ಟಿಗಳಷ್ಟೆ
 ತರ್ಜನಿ
 ವ.ಧ್ಯಬೆರಳು
 ೧೧ ನೋಟೀಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ
 ೨ ಅಕಸ್ಮಾತ್
 ಶರನಾಗತ
 ರುಚಿರಾ
 ಪ್ರಕಾಶವತಿ
 ಸುಕುಮಾರಿ
 ಸಕಲವಿದ್ಯಾಸೂತ್ರ ನೀನೆ
 ಸುಕಲಾವರ
 ಭಕುತಾದಿ ಶರಣ ನೀನೆ
 ಆಸಾಯಿ
 ಪಡೆದೆಯಿಗಳು
 ಕೂಗಂತೆ

ಶುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕಾ.

ಅಶುದ್ಧ.

ಪುಟ.

- ೩೪ ಕಾಂಠಿರುಚಿನಾ
- ೩೪ ನಚ ಸಳಭರ
- ೩೭ ಸನಿಪಮಗಸ
- ೩೯ ಕುಬರೀ
- ೩೯ ರಪೆ
- ೪೦ ಕೋಮಲ ಧ
- ೪೦ ಮಧುರ
- ೪೦ ಗಾಯೆ
- ೪೨ ಜಲಬರಸಾವತ
- ೪೨ ನೇದಪಡಾವತ
- ೪೩ ಮಧ್ಯಾನ ಎರಡನೇ ಪ್ರಹರ
- ೪೩ ಅತಹಿ ಸುಹಾವೆ
- ೪೩ ಮಿರಗಸಮ
- ೪೩ ಅತ
- ೪೬ ಸಾವಧಾನತಿ
- ೪೬ ವೈ ಗಂಧವ
- ೪೭ ವನಮಾಲೆಯು
- ೪೭ ಲಕುಮಿಯು
- ೫೭ ಗರಜಿ
- ೫೯ ಸುಗರ
- ೫೯ ಮಿಲನಭಕ್ತಿ
- ೬೦ ಪಾವಕ
- ೬೪ ಸುಂದರ
- ೬೯ ಇತನಿ
- ೬೯ ಬಿನತಿ
- ೬೯ ಮಧುಬನ
- ೬೯ ತ್ರಿವಟಿ
- ೮೭ ಸನಿಧಪಮಗರಿಸ

(ಪ್ಯಾರಾ)

- ಕಾಂಠಿರುಚಿನಾ
- ನಚಸಳ ಭರ
- ಸನಿಪಮಗಸ
- ಕುವರೀ
- ರಪೆ
- ಕೋಮಲ, ಧ
- ಮಧುರ
- ಗಾವೆ
- ಜಲಭರಸಾವತ
- ನೇದಪಡಾವತ
- ಉದಯಕಾಲದ ಎರಡನೇ ಪ್ರ.
- ಅತಹೀಸುಹಾವೆ
- ನೀರಜಸಮ
- ಅತಾ
- ಸಾವಧಾನದಿ
- ಮೆಯಾಗಂಧವ
- ವನಮಾಲೆಯು
- ಲಕುಮಿಯು
- ಗರಜಿ
- ಸುಗಂ
- ಮಿಲನಬಕ್ತಿ
- ಪಾವನ
- ಸಂದರ
- ಇತನ
- ಬಿನತ
- ಮಧುಬನ
- ತ್ರಿವಟಿ
- ಸನಿಧಪಮಗರಿಸ

ಶ್ರೀ
೧ ನೇ ಭಾಗ
ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಪ್ರವೇಶ.

೧ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಮನಾನಂದವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸಂಗೀತದ ಹೊರ್ತಾಗಿ ಯಾವದೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ಯರು ಸಧ್ಯಃ ಫಲಾನಗೀತಃ ಅಂದರೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿರುವರು.

೨ ಸಂಗೀತವೆಂದರೇನು? ಗೀತಂ, ವಾದ್ಯಂ, ನರ್ತನಂ, ಚತ್ರಯಂ ಸಂಗೀತ ಮುಚ್ಯತೆ “ ಗೀತೆ ” ಅಂದರೆ ಹಾಡುವದು. “ ವಾದ್ಯ ” ನೆಂದರೆ [ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು] ಬಾರಿಸುವದು. ನರ್ತನವೆಂದರೆ ಕುಣಿಯುವದು. ಇವುಗಳಿಂದ ಕಲಿತಕಲೆಗೆ “ ಸಂಗೀತಕಲೆ ” ಎಂದು ಹೆಸರು.

೩ ಇಂಥ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಮಾತಾ ಲಯಪಿತಾ ಅಂದರೆ ಸ್ವರವೇ ತಾಯಿ, ಮತ್ತು ತಾಳವೇ ತಂದೆ, ಇದ್ದಂತೆ. ಕಾರಣ ಇವೇ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

೪ ತಾಳವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಒಂದೇ ಸವನಾಗಿ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅದರ ಸಂಗಡ ಸ, ರೆ, ಗ, ಮ, ಪ, ಧ, ನಿ, ಸ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಥವಾ ಅದು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ೧ ರಿಂದಾ ೮ ವರೆಗೆ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಅಂಕಿಗೆ, ಒಂದು ಪೆಟ್ಟು. ಇದಂತೆ ೧ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದಾ ೨ ನೇ ಪೆಟ್ಟಿನವರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ವೇಳೆಯು ಹತ್ತುವದೋ ಅಷ್ಟೇ ವೇಳೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಯೋಗಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ರೀತಿ ತಾಳವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಳದ ಸರಿಚಯವಾಗುವದು.

೫ ಸ್ವರಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದಲ್ಲಿ ಮಂದ್ರಸಪ್ತ ಕದ (ಪ) ಸ್ವರದಿಂದ ತಾರಸಪ್ತ ಕದ (ಪ) ಸ್ವರದ ವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯು ಅಯಾವನಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥಾ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾಗುವಂತೆ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾ ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣವನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತಾ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಸ್ವರಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೬ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳೆಂದರೆ ಷಡ್ಜ, ಋಷಭ, ಗಾಂಧಾರ, ಮಧ್ಯಮ, ಪಂಚಮ, ಧೈವತ, ನಿಷಾದ, ಈ ೭ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ, ರೆ, ಗ, ಮ, ಪ, ಧ, ನಿ ಎಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (ಸ) ಮತ್ತು (ಪ) ೨-ಸ್ವರಗಳು ಮಾತ್ರ ಭೇದಹೊಂದುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ೫ ಸ್ವರಗಳು-ಮಾತ್ರ ಕೋಮಲ ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ಆಗುವವು. ಇವೆಲ್ಲಕೂಡಿ ೧೨ ಸ್ವರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವೇ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ರಾಗಗಳಾಗುವವು.

೭ ೧ ಔಡವ, ೨ ಷಾಡವ, ೩ ಔಡವಸಂಪೂರ್ಣ, ೪ ಷಾಡವ-ಸಂಪೂರ್ಣ ೫ ಸಂಪೂರ್ಣ, ೬ ವಕ್ರ, ೭ ಮಿಶ್ರ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ೭ ಜಾತಿಗಳುಂಟು.

೮ ರಾಗದ ಆರೋಹಣ, ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ, ೫ ಸ್ವರಗಳು ಹತ್ತಿದರೆ ಔಡವರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ೬ ಸ್ವರಗಳು ಹತ್ತಿದರೆ ಷಾಡವರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಹಣದಲ್ಲಿ ೫ ಸ್ವರಗಳು, ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ ೭ ಸ್ವರಗಳು, ಹತ್ತಿದರೆ ಔಡವಸಂಪೂರ್ಣರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಹಣದಲ್ಲಿ ೬ ಸ್ವರಗಳು ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ ೭ ಸ್ವರಗಳು ಹತ್ತಿದರೆ ಷಾಡವಸಂಪೂರ್ಣರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆರೋಹಣ, ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಅನ್ನುವದರಿಂದ ವಕ್ರರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರಾಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ರಾಗವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವದರಿಂದ ಮಿಶ್ರರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್ ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮ

ಶ್ರೀ ಭರಣಿ ಕುರಿತು ವಿಧ್ಯಾಲಯ ಬ್ಯಾಚುಲರಿ.

೧ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದಲ್ಲಿ ಸಿಂಗಲ್, ಡಬಲ್, ಟ್ರಿಬಲ್, ಮತ್ತು ೧||- ಸಪ್ತಕದಿಂದ ೫ ಸಪ್ತಕದ ವರೆಗೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಪ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಂದ್ರ, ಮಧ್ಯ, ತಾರ ಹೀಗೆ ೩ ಪ್ರಕಾರಗಳುಂಟು. ಮಂದ್ರಸಪ್ತಕವೆಂದರೆ ಕೆಳಗಿನಸಪ್ತಕ, ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕವೆಂದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು. ತಾರ ಸಪ್ತಕದವೆಂದರೆ ಮೇಲಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯತಕ್ಕವರು ೩ ಸಪ್ತಕದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕು.

೨ ಅಂಥಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು (ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂತಂತೆ) ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂಡಬೇಕು. ಎಡಭಾಗದ ಮೊದಲಿನಿಂದಾ ಬಿಳೇ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ ೧೧ನೇ ಪಟ್ಟಿಗೆ (ಸ) ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ, ರೆ, ಗ, ಮ, ಪ, ಧ, ನಿ ಸ, ಎಂದು ಮೇಲಕ್ಕೆರಬೇಕು. ಸ, ನಿ, ಧ, ಪ, ಮ, ಗ, ರೆ, ಸ, ಎಂದು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮೊದಲಿನ ೧೧ ನೇ ಪಟ್ಟಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಈ ಪಟ್ಟಿಗೆ

ಮಧ್ಯಸ್ಥತೆಯ ಬಿಳಿ ಛಾಯೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಪಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲವು ತೀವ್ರಸ್ವರಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಕಠಿಣಪಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲವು ಕೋಮಲಸ್ವರಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕೋಮಲತೀವ್ರದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವವು. ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಅಡಿಸಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಸಹ ಅಂಕಿಗಳರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತದೆ

೩ ಆ ಮೇಲೆ ಆರಂಭದ ಷಾಠಗಳನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ತಾಳದಂತೆ ಬಾರಿಸುವರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವೇಗ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವೇಗ ಹೀಗೆ ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಬೆರಳುಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಆಗುತ್ತವೆ. ಆ ಮೇಲೆ “ಚೀಜು” ಪದಗಳ ನೋಟಿನೋ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವತ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಾರಿಸಬೇಕು.

೧ ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಸಮಂಥಿ ಕೋಮಲ ತೀವ್ರದ ಯಾವತ್ತು ಚಿಹ್ನೆಗಳ ವಿವರಗಳು.

- ೧ ಸ, ರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಸ್ವರಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಚಿಕ್ಕಿ ಇದ್ದರೆ ಆ ಸ್ವರವು ಮಂತ್ರಸಪ್ತಕದೊಳಗಿನದೊಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.
- ೨ ಗ, ರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಸ್ವರಕ್ಕಾಗಲಿ ಏನೂ ಚಿಹ್ನೆ ವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ ಆ ಸ್ವರಗಳು ಮಧ್ಯಸ್ಥತೆಯ ಸ್ವರವೆಂತಲೂ, ಮತ್ತು ತೀವ್ರಸ್ವರವೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.
- ೩ ಸ, ರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಸ್ವರಗಳಿಗಾಗಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಚಿಕ್ಕಿಯಿದ್ದರೆ ಆ ಸ್ವರಗಳು ತಾರಸಪ್ತಕದ ಸ್ವರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

- ೪ ರಿ, ಗ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಸ್ವರಕ್ಕಾಗಲಿ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡ ರೇಖೆಯು ಇದ್ದರೆ ಆ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಕೋಮಲವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.
- ೫ ಒ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಸ್ವರದ ಮುಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಹಿಂದಾಗಲಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರದ ಮುಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಹಿಂದಾಗಲಿ ಘೋಷಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಚಿಹ್ನೆವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.
- ೬ ನಿ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವದೇ ಸ್ವರದ ಮುಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಹಿಂದಾಗಲಿ ಅವಗ್ರಹ ಚಿಹ್ನೆವಿದ್ದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಳೆದು ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ೭ ಗ, ಗಮ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ನೋಟೀಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ರೂಪದ ಎರಡು ಅಕ್ಷರವಿದ್ದರೆ ಅದರ ಸೇವೆಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಎರಡು ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು.
- ೮ ಸ, ರಿ, ಗ, ಮ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ನೋಟೀಶನ್ನಿನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿಗಳಿದ್ದರೆ ಅವು ಬೆರಳಿನ ಗುರ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ಗುರ್ತವು ಬಿಳೇ ನಾಲ್ಕನೇ ಪಟಿಗಷ್ಟೆ ಇರುತ್ತದೆ.

೧ ನೇ ಹೆಬ್ಬೆರಳು, ೨ ನೇ ತರ್ಜಿನಿ ಬೆರಳು,

೩ ನೇ ಮಧ್ಯ ಬೆರಳು ೪ ನೇ ಅನಾಮಿಕೆ ಬೆರಳು.

- ೯ ಸ, ಸೆ, ಹು, ಸೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಾಳದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಸ, ಅಂದರೆ ಸಮ, ಸೆ, ಅಂದರೆ ಸೆಟ್ಟು, ಹು, ಅಂದರೆ ಹುಸಿ, ಎಂದು ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ಯಾವದೇ ತಾಳವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡ

ಬೇಕಾದರೆ ಮೊದಲು ಸಮುದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಬಾಯಿಂದ
 ತೇಕೆಯನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಆರಂಭದ ಪಾಠಗ
 ಳನ್ನಾಗಲಿ ಅನ್ನುತ್ತಾ ತಾಳದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊ
 ಳ್ತಕ್ಕದ್ದು.

೨ ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಚಿನ್ತೆಗಳು.

೧೦ ಧ ಸ ಧ,

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವರಗಳತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ರೂಪದ ಅಕ್ಷರ
 ವಿನ್ಯರೇ ಆ (ಧ) ಸ್ವರವನ್ನು ಮೊದಲು ಒಂದು ಬೆರಳಿನಿಂದ
 ಹೊಡೆದು, ಪ, ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆರಳನ್ನಿಡತಕ್ಕದ್ದು.
 ಹೀಗೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಂಪಾಗುವದು. ಇದು ನಿಮಗೆ
 ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಾರಿಸ
 ತಕ್ಕದ್ದು.

೩ ನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಚಿನ್ತೆಗಳು

೧೧ (ಸ) ಈ ಪ್ರಕಾರ ನೋಟಿಸಿನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಸ್ವರಕ್ಕಾಗಲಿ
 ಕೌಂಸಿದರೆ ಆ ಸ್ವರದಲ್ಲ ಳ ಸ್ವರಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಂದು
 ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ —

(ಸ)	(ಪ)	(ಫ)	(ಮ)
ರೆ ಸ ನಿ ಸ,	ಧ ಪ ಮ ಪ,	ಧ ಪ ಮ ಪ,	ಪ ಮ ಗ ಮ,
೩ ೨ ೧ ೨	೪ ೩ ೨ ೩	೩ ೨ ೧ ೨	೪ ೩ ೨ ೩

ಉದಾಹರಣೆ:— (ಸ) ಈ ಕೌಂಸಿನ ಸ್ವರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಾರಿಸಬೇ
 ಕೆಂದರೆ— ರೆ, ಸ್ವರಕ್ಕೆ ೩ನೇ ಬೆರಳು, ಸ, ಸ್ವರಕ್ಕೆ ೨ ನೇ ಬೆರಳು, ನಿ,
 ಸ್ವರಕ್ಕೆ ೧ ನೇ ಬೆರಳು, ಪುನಃ ಸ, ಸ್ವರಕ್ಕೆ ೨ ನೇ ಬೆರಳು, ಈ ಪ್ರಕಾರ
 ಮೂರೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ
 ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ
 ಹೆಚ್ಚಾದ ಸೌಂದರ್ಯವಾಗುವದು. ಇದು ತೊಂದರೆಯಾದರೆ ಸಾಧಾ
 ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೧ ಆರಂಭದ ಪಾಠಗಳು.

ರಾಗ- ಯಮನ, ಏಕತಾಳ, ಅಥವಾ ಕೇರವಾ ಮಾತ್ರಾ, ೪.

ತಾಳದ ಗುರ್ತು:—	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ
ಆರೋಹಣ:—	ಸ	ರೆ	ಗ	ಮ	ಪ	ಧ	ನಿ	ಸ
ಬೆರಳಿನಗುರ್ತು:—	೧	೨	೩	೪	೧	೨	೩	೪
”	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ
ಅವರೋಹಣ:—	ಸ	ನಿ	ಧ	ಪ	ಮ	ಗ	ರೆ	ಸ
”	೪	೩	೨	೧	೪	೩	೨	೧

ಮುಂದಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೋಟಿಶನ್ನಿನಲ್ಲಿರುವ ಯಾವತ್ತೂ ಚಿನ್ಹಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಬಾರಿಸಬೇಕು. (ಸ) ಸ್ವರದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ೧ ನೇ ಬೆರಳಿನಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ ತಿಡಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಒತ್ತುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆ ಮೇಲೆ ಅದರಿಂದ ಹೊರಡತಕ್ಕ ಧ್ವನಿಯ ಸಂಗಡ ನೀವು ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಅನ್ನುತ್ತಾ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಪೆಟ್ಟಿನಂತೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ತಾಳವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಆಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎರಡು ಸ್ವರದಂತೆ, ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವರದಂತೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಟು ಸ್ವರದಂತೆ, ಹೀಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಾ ಬಾರಿಸುವ ಆಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೨ ನೇ ಪಾಠ.

ರಾಗ- ಯಮನ, ಏಕತಾಳ, ಅಥವಾ ಕೇರವಾ, ಮಾತ್ರಾ, ೪.

ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ
ಸ	ರೆ	ಗ	ರೆ	ಗ	ಮ	ಗ	ಮ	ಪ
೧	೨	೩	೧	೨	೩	೧	೨	೩
ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ
ಪ	ಧ	ನಿ	ಧ	ನಿ	ಸ	ನಿ	ಧ	ನಿ
೧	೨	೩	೧	೨	೩	೧	೨	೩
ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ	ಪೆ
ಧ	ಪ	ಮ	ಪ	ಮ	ಗ	ಮ	ರೆ	ಗ
೩	೨	೧	೩	೨	೧	೩	೨	೧

೩ ನೇ ಕಾಲ.

ರಾಗ ತಾಳ ಮೇಲಿನಂತೆ.

ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮
೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮
೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮

೪ ನೇ ಕಾಲ.

ರಾಗ, ತಾಳ, ಮೇಲಿನಂತೆ.

ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮
೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮
೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮	೨ ೪ ೬ ೮

ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ

ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ

ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ

೨೫೫ ಕೃಷ್ಣ.

೦೦೧: | ಯಜ್ಞನ. ತಾ, ಪಾಪರಾ. ಪುತ್ರಾ, ಃ.

ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ

ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ

ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ
 ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ ಉಪಲಾಸಃ

೦ ಯ ಸ
೨ ನ
೩ ಬ್ಬು
೩ ಬ್ಬು
೩ ನ ಗ್ಗ
೨ ಯ
೦ ಸು ಸ
೨ ಯ
೩ ನ ಗ್ಗ
೩ ಯ ಗ್ಗ
೦ ಸು

೬ ನೇ ಪಾಠ.

ರಾಗ:— ಯಮನ. ತಾಳ, ತ್ರಿಶಬ್ದ. ಮೃತ್ತಾಂಶ.

೦ ಬ್ಬು ಸ ೨ ಸು ಸ ೦ ಸು ಸ
೩ ಣು ೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು
೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು
೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು
೦ ನ ಷು ೦ ಷು ೦ ಷು ೦ ಷು
೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು
೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು
೦ ಯ ಗ್ಗ ೦ ಯ ಗ್ಗ ೦ ಯ ಗ್ಗ ೦ ಯ ಗ್ಗ
೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು
೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ
೦ ಸು ಷು ೦ ಸು ಷು ೦ ಸು ಷು ೦ ಸು ಷು
೩ ನ ೩ ನ ೩ ನ ೩ ನ
೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ
೦ ಸು ೦ ಸು ೦ ಸು ೦ ಸು

೭ ನೇ ಪಾಠ.

ರಾಗ:— ಯಮನ. ತಾಳ, ತ್ರಿಶಬ್ದ. ಮೃತ್ತಾಂಶ.

೦ ಬ್ಬು ಸ ೨ ಸು ಸ ೦ ಸು ಸ
೩ ಣು ೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು
೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು
೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು
೦ ನ ಷು ೦ ಷು ೦ ಷು ೦ ಷು
೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು ೩ ಷು
೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು
೦ ಯ ಗ್ಗ ೦ ಯ ಗ್ಗ ೦ ಯ ಗ್ಗ ೦ ಯ ಗ್ಗ
೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು ೩ ಬ್ಬು
೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ
೦ ಸು ಷು ೦ ಸು ಷು ೦ ಸು ಷು ೦ ಸು ಷು
೩ ನ ೩ ನ ೩ ನ ೩ ನ
೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ ೩ ಯ
೦ ಸು ೦ ಸು ೦ ಸು ೦ ಸು

೨ ನೇ ಮರಾಠಿ ಪದ.

ಜನಮಾನಸ ಮಂದಿರಾಂತ | ವಿಲಸೋರುಚಿರಾಪ್ರಶಾಂತ |
 ಮತಿಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವತಿ | ಮಂಗಲಾಯುಗಾಂತರಾಂತ ||
 ಕುಲಸಾದಿತಗೌರವಾಸ | ನದಿಸೋಮಹತೀಕುಣಾಸ |
 ಧೃತಿಸೇವಾ ಕ್ರತಿಗುಣಾಹಿ | ಲಾಭೋಪ್ರಭುತಾಜನಾಂತ || ೧ ||

೩ ನೇ ಗಜಾನನ ಸ್ತುತಿ. ಕನ್ನಡಪದ.

ಸುಕುಮಾರಿ ಗೌರಿಸುತನೆ | ಸುಖಶಾಂತಿ ಸಾಗರನೆ |
 ಅಖಿಲಲೋಕಪಾವನನೆ | ಸಕಲವಿದ್ಯ ಸೂತ್ರನೀನೇ ||
 ಶಕುತೀಧವ ಬಾಲನೀನೇ | ಸುಕಲಾವರ ಪೂಜ್ಯನೀನೇ |
 ಭಕುತಾದಿ ಶರಣನೀನೇ | ಸಾಕಾರನು ಗಣಪನೀನೇ || ೧ ||

ಈ ಮೂರೂಚೀಜು ಪದಗಳನ್ನು ಇದೇ ನೋಟಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(ಆ ಸ್ತಾಯಿ)

ಧಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ	ಧಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ
೫		ಪೆ		ಹು		ಸ		ಪೆ		ಹು	
೫	ರೆ	ಗ	ಣ	ಪ	ಮ	ಧಾ	ಣ	ಪ	ಗ	ರೆ	೫
೫	ಕು	ಮಾ	ಣ	ರಿ	ಣ	ಗೌ	ಣ	ರಿ	ಸು	ಆ	೫
೫	೦	೨		೩	೪	೫		೬	೦	೧	೦
೫		ಪೆ		ಹು		ಸ		ಪೆ		ಹು	
೫	ಗ	ಪ	ಣ	ಪ	ಣ	ಮ	ಛ	ಪ	ಬು	ಗ	೫
೫	ಖ	ಶಾಂ	ಣ	ತಿ	ಣ	ಸೌ	ಣ	ಗ	ರ	೫	೫
೫	೦	೩		೩		೨	೫	೩	೨	೦	೫
೫		ಪೆ		ಹು		ಸ		ಪೆ		ಹು	
೫	ಗ	ಬು	ಛ	ಛ	ಛ	ಬು	ಛ	ಪ	ಬು	ಛ	೫
೫	ಉ	ಲ	ಛ	ಛ	ಛ	ಪು	ಛ	ಬು	ಛ	ಛ	೫
೫	೦	೨	೫	೫	೫	೦	೨	೫	೫	೦	೫
೫		ಪೆ		ಹು		ಸ		ಪೆ		ಹು	
೫	ಪ	ಪ	ಣ	ಪ	ಬು	ಗ	ಬು	ಗ	ರೆ	೫	೫
೫	೦	೦	೦	೦	೫	೦	೫	೫	೦	೫	೫
೫	೦	೦	೦	೦	೫	೦	೫	೫	೦	೫	೫

(ಅಂತರ)

ಛಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ಝ	ನಾ	ಛಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ಝ	ನಾ	ಧಾ
ಸ	ಸ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಸ	ಸ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ನ	ನ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ನ	ನ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಲ	ಲ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಲ	ಲ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ೃ	ೃ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ೃ	ೃ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಎ	ಎ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಎ	ಎ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಉ	ಉ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಉ	ಉ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಊ	ಊ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಊ	ಊ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ೠ	ೠ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ೠ	ೠ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ

(ತಾಪ)

ಸ	ಸ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಸ	ಸ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ನ	ನ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ನ	ನ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಲ	ಲ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಲ	ಲ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ೃ	ೃ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ೃ	ೃ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಎ	ಎ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಎ	ಎ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಉ	ಉ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಉ	ಉ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಊ	ಊ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಊ	ಊ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಋ	ಋ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ
ೠ	ೠ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ೠ	ೠ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ	ಜ

೨ನೇ ರಾಗ ಭೂಷ, ತಾಳ, ತ್ರಿವಟ, ಮಾತ್ರಾ, ೧೬

ಆರೋಹಣ— ಸ ರೆ ಗ ಪ ಧ ಸ, ಅವರೋಹಣ, ಸ ಧ ಪ ಗ
ರೆ ಸ, ವಾದಿಸ್ವರ, ಗ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ಧ, ಈ ರಾಗದಲ್ಲಿ ರೆ, ಗ, ಧ, ಈ ಸ್ವರ
ಗಳು ತೀವ್ರ ವಿರುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು ಈ ರಾಗಕ್ಕೆ ಔಡವರಾಗವೆನ್ನುವರು.
ಈ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಮ, ನಿ, ವರ್ಜ. ಸಮಯ (ಸಾಯಂಕಾಲ,) ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಹರ.

(೪ನೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚೀಜು)

ಗಾಯಿಯೆ ಗಣಪತಿಜಗ ವಂದನ |
ಶಂಕರ ಸುಮನ ಭವಾನಿ ನಂದನ ||
ಮಾಂಗತ ತುಲಸಿದಾಸ ಸಖನಜೋರಿ |
ಬಾಸೇರಮರೇ ಮಾನಸ ಮೋರಿ || ೧ ||

(ಆ ಸ್ತಾಯಿ)

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಕು				ಪೆ				ಪ				ಪ			
ಧ	ಸ	ಧ	ಪ	ಗ	ರೆ	ಸ	ರೆ	ಪ	ಗ	ಫ	ದ	ಸ	ಧ	ಸ	ಕ
ಗಾ	ಣ	ಯಿ	ಯೆ	ಗ	ಣ	ಪ	ತಿ	ಜ	ಗ	ವಂ	ಕ	ಕ	ದ	ನ	ಕ
೨	೪	೨	೧	೩	೨	೧	೨	೧	೨	೧	೨	೪	೨	೪	
ಕು				ಪೆ				ಪ				ಪ			
ಗ	ಣ	ಗ	ರೆ	ಗ	ಪ	ಧ	ಸ	ಪ	ಧ	ಸ	ಧ	ಪ	ಗ	ರೆ	ಸ
ಶಂ	ಕ	ಕ	ರ	ಸು	ಮ	ನ	ಭ	ವಾಣ	ಕ	ನಿ	ಕ	ನಂ	ಕ	ದ	ನ
೧	೧	೨	೨	೧	೨	೧	೪	೧೨	೪	೨	೧	೩	೨	೧	೧

೨ ನೇ ಭಾಗ

೧ ನೇ ಸತಾರ ಕಲಿಯತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು.

(೧) ಮೊದಲು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂತಂತೆ ಸತಾರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಕೂಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಸತಾರವನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದ ಸಂಗಡ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದ ಸಂಗಡ 1 ನೇ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕು, ಅಂದರೆ ತಂತಿಗಳು ಬಾಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೇ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸತಾರದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(೨) ಸತಾರ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಕ್ರಮ. ಸತಾರಕ್ಕೆ 7 ತಂತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ವಿವರ. 1 ನೇ ಉಕ್ಕಿನದು ಇದನ್ನು ಮಂದ್ರಸಪ್ತಕದ (ಸ್ವರ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು, ಇದು ಕೋಮಲ (ಸ್ವರ) ಆಗುವದು.

೨ ನೇ ಹಿತ್ತಾಳಿ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಸ್) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ೩ ನೇ ಪಂಚ. ಲೋಹದ ತಂತಿಯನ್ನು ಅತಿ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಫ್) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ತಂತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಬಾಕಿ ತಂತಿಗಳು ಈ ತಂತಿಗಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರವಿರುತ್ತವೆ.

(೩) ಉಳಿದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕಾದರೆ 4 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಅತಿ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಸ್) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಇದು ಹಿತ್ತಾಳಿಯ ತಂತಿಯು. 5 ನೇ ತಂತಿಯು ಪಂಚಲೋಹದ್ದು ಇದನ್ನು ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಫ್) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. 6 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. 7 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ತಾರಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

(೪) ಸತಾರದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ನೊದಲನೇ ಸರಳಿಗಳು. ಮತ್ತು ರಾಗದ ಸ್ವರಗಳು. ಆರೋಹಣ, ಅವರೋಹಣ, ತಾಲ; ಬೋಲು, ಗತ್ತು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸತಾರದಲ್ಲಿ ಅತಿಮಂದ್ರ ಮಂದ್ರ-ಮಧ್ಯ-ತಾರ-ಹೀಗೆ ೪ ಸಪ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯುಂಟು. ಮತ್ತು ಸಪ್ತಕದ ಚಿನ್ಹಗಳು (ಫ್) ಹೀಗೆ ಸ್ವರದ ಕೆಳಗೆ ೨ ಚಿಕ್ಕಿಗಳಿದ್ದರೆ ಆ ಸ್ವರವು ಅತಿಮಂದ್ರ ಸಪ್ತದಕ ಸ್ವರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಸಪ್ತಕಗಳ ಚಿನ್ಹಗಳು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದ ವಿಷಯದಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. (ಅದರಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು -)

(೫) ಸತಾರ ಬಾರಿಸುವ ನಖಿ ಹೀಗಿರಬೇಕು. ೧) ಇದನ್ನು ಉಕ್ಕಿನ ತಂತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಬಲಗೈ ೨ ನೇ ಬೆರಳಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬಲಗೈ 1 ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ಸತಾರದ ದಂಡಿಗಿಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಖಿಯಿಂದ ೩ ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಅತಿ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 1 (ಫ್) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(೬) ಆ ಮೇಲೆ ಇದೇ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈ ೨ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು 1 ನೇ ಪಡದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅದೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಅತಿ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ ೨ (ಫ್) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(೭) ಇದೇ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈ 3 ನೇ ಬೆರಳನ್ನು 2ನೇ ಪಡದೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅದೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಅತಿಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 3 (ನಿ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(ಉ) 2 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊಡೆದರೆ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 4 (ಸ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಇದೇ ತಂತಿಯ ಎಡಗೈ 2 ನೇ ಬೆರಳನ್ನು 1ನೇ ಪಡದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹೊಡೆದರೆ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 5 (ರೆ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(ಫ) ಇದೇ ತಂತಿಯ 2 ನೇ ಪಡದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈ 3 ನೇ ಬೆರಳಿನಿಟ್ಟು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಈ ತಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 6 (ಗ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(೧೦) 1 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊಡೆದರೆ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 7 (ಮ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(೧೧) 1 ನೇ ತಂತಿಯಲ್ಲಿ 1 ನೇ ಪಡದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈ 2 ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅದು ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 8(ಫ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(೧೨) ಎಡಗೈ ಬೆರಳನ್ನು ಅದೇ ತಂತಿಯ 2 ನೇ ಪಡದೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಖಿ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಅದೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದರೆ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ 9 (ಧ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21
ನಿ, ಸ, ರೆ, ಗ, ಮ, ಫ, ಧ, ನಿ, ಸ, ರೆ, ಗ, ಮ,

ದ ವರೆಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ (ಮ) ದ ವರೆಗೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆರೋಹಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ತಿರುಗಿ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೋಹಣವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇದೇ ನೊದಲು ಕಲಿಯು

ತಕ್ಕ ೧ ನೇ ಪಾಠ ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಧಾರಣ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

(೧೪) ಆ ಮೇಲೆ ೨ ನೇ ಪಾಠ, ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

ಪ ನಿ ಧ ಸ, ನಿ ರೆ ಸ ಗ ರಿ ಪು ಗ ಪ, ಮು ಧ ಪ ನಿ ಧ ಸ, ನಿ ರೆ, ಸ ಗ, ರಿ ಪು, ಗ ಪ, ಮು ಧ ವ ನಿ ಧ ಸ ನಿ, ಸ ಗ ರಿ ಪು, -- ಇದು ಆರೋಹಣ-

ಮರೆ, ಗಸ, ರೆನಿ ಸಧ, ನಿಪ ಧಮ ಪಗ ಮರೆ ಗಸ, ರೆನಿ ಸಧ ನಿಪ, ಧಮ ಪಗ, ಮರೆ, ಗಸ, ರೆನಿ, ಸಧ, ನಿಪು. ಇದು ಅವರೋಹಣ -

ಈ ೨ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಯಮನ ರಾಗದ ಆರೋಹಣವನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ ಮ ಸ್ವರದ ಪಡದೆಯನ್ನೂ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ (ಮ) ಸ್ವರದ ಪಡದೆಯನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಗೆ ಸರಿಸಿ ಅರೋಹಣ ಆವರೋಹಣವನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಗತ್ತು ಬೋಲುಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕು.

ಸತಾರ ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ೧ ನೇ ಗತ್ತು.

ರಾಗ-- ಯಮನ ತಾಳ, ತ್ರಿವಟಿ-ಮಾತ್ರಾ ೧೬

ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
ಮ ಗ ರಿ ಗಗ ರಿ ಸ ಸ ನಿ ಸ ರಿ ರಿ ಗ ರೆ ಗ ಪಪ ಮ ಪ
ದಾ ದಿ ಡ ದಿಡ ದಾ ದಿಡ ದಾ ಡಾ ದಾ ದಿ ಡಾ ದಿಡ ದಾ ದಿಡ ದಾ ಡಾ
ಹು ಪ ಸ ಪೆ

ಈ ಗತ್ತನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ೨-೨ ಸಾರೆ ಬಾರಿಸಿ (ಸಮಾ) ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

ರಾಗ ಯಮನು— ತಾಳ, ತ್ರಿವಟ ೨ ನೇ ಗತ್ತು

(ಆಸ್ತಾಯಿ)

ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ
 ಂ ಸ ಕ ರೆ ಗ ಕ ಕ ಕ ಕಂ ಪ ಮ ಗ ಕ ರೆ ಕ
 ಜಿ ಸು ರ ಮ ಸ್ತು ೨--೨ ಆವೃತ್ತಿ ಬಾರಿಸಿ ಬಂದಿನ ಸ್ವರಮನ್ನು ಬಾರಿಸತಕ್ಕಷ್ಟು
 ಗ ಪು ಮ ಣ ನಿ ಣ ಪ ಮ ಣ ಪ ಮ ಗ ಪ ಮ ಗ ರೆ
 ಪಿ ಸು ಕ ರೆ ಗ ಕ ಕ ಕ ಕಂ ಪ ಮ ಗ ಕ ರೆ ಕ

(ಅಂತರಾ)

ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ
 ಂ ಸ ಕ ರೆ ಗ ಕ ಕ ಕ ಕ ಕ ಕಂ ಸ ಕ ಕ ರೆ
 ಜಿ ಸು ರ ಮ ಸ್ತು ನಿ ಣ ಪ ಮ ಣ ಪ ಮ ಗ ಪ ಮ ಗ ರೆ
 ಪಿ ಸು ಕ ರೆ ಗ ಕ ಕ ಕ ಕಂ ಪ ಮ ಗ ಕ ರೆ ಕ
 ಜಿ ಸು ಕ ರೆ ಗ ಕ ಕ ಕ ಕಂ ಪ ಮ ಗ ಕ ರೆ ಕ

೨ ನೇ ಸತಾರ ಗತ್ತು. ರಾಗ-ಸೋಹನಿ, ತಾಳ ತ್ರಿವಟ
 ಈ ಗತ್ತು ಜಲತರಂಗ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
 ಣಿ ಪಿ ಪಿ ಪಿ
 ಸ ಗ ಕ ಮ ಣ ಣ ನಿ ಸ ನಿ ಣ ಮ ಗ ರೆ ಸ ಕ
 ಪಿ ಪಿ ಪಿ ಪಿ
 ಸಂ ರೆ ನಿ ಸಂ ಣ ನಿ ಮ ಣ ಸ ನಿ ಣ ಮ ಗ ರೆ ಸ ಕ
 ಪಿ ಪಿ ಪಿ ಪಿ
 ಸಂ ರೆ ಕ ರೆ ನಿ ಸಂ ಸಂ ಣ ನಿ ಕ ನಿ ಮ ಣ ಣ
 ಪಿ ಪಿ ಪಿ ಪಿ
 ಸಂ ರೆ ನಿ ಸಂ ಣ ನಿ ಮ ಣ ಸ ನಿ ಣ ಮ ಗ ರೆ ಸ ಕ

(ಇದು ಸತಾರದ ಚಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆ.) ಇದರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಯಾವದೇ ಸತಾರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ೨ ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಕೋಮಲ (ಮ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿ ಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡದೆಯಗಳು ಮಾತ್ರ ೧೪ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದು ಯಮನರಾಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ಉಪಯೋಗವಾದದ್ದು.

(೨) ಕೊಳಲು

(೩ ನೇ ದಿಲ್‌ರೂಬಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು -)

ಕೊಳಲು ಮತ್ತು ಇದೇ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಯಾವತ್ತು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯತಕ್ಕ ನಿಯಮ :—

(೧) ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಕೊಳಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಅಡ್ಡ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸುವದು. ೨ ನೇ ಉದ್ದ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸುವದು. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯತಕ್ಕವರು ಉದ್ದ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ಕೊಳಲನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(೨) ಮೊದಲು ಕೊಳಲನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಕೆಳಗಿರತಕ್ಕ ೩ ಛಿದ್ರಗಳನ್ನು ಬಲಗೈ ೨-೩-೪ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಬೇಕು. ಮೇಲಿನ ೩ ಛಿದ್ರಗಳನ್ನು ಎಡಗೈ ೨-೩-೪ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಹೀಗೆ ಆರೂ ಛಿದ್ರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಊದಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸ್ವರವು ಹೊರಡುವದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಡದಿದ್ದರೆ ಛಿದ್ರವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಚ್ಚಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ೬ ಛಿದ್ರಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಊದಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಹೊರಟಂಥ ಸ್ವರವನ್ನು ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

(೩) ಆ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಸ್ವರವು ಕೂಡುವದೋ ಆ ಸ್ವರವನ್ನು ಸ್ತುತಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ-ರೆ-ಗ-ಮ-ಪ-ಧ-ನಿ-ಸಂ-ಸಂ-ನಿ-ಧ-ಪ-ಮ-ಗ-ರೆ-ಸ- ಎಂದು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಿ ಅದರ ಸಂಗಡ ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣವನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

(೪) ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಬಲಗೈ ೪ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತೆಗೆದರೆ (ರೆ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ೩ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತೆಗೆದರೆ (ಗ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ೨ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತೆಗೆದರೆ (ಋ) ಸ್ವರವು ಹೊರಡುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈ ೪ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತೆಗೆದರೆ (ಃ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ೩ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತೆಗೆದರೆ (ಛ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ೨ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತೆಗೆದರೆ (ಞ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಆರೂ ಛಿದ್ರಗಳನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿ ಊದಿದರೆ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿ ಊದುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ ಸ್ವರಗಳು ಹೊರಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾರಿಸಬೇಕು.

(೫) ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ (ಋ) ಸ್ವರವು ಕೋಮಲವಿರುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಸ್ವರಗಳು ತೀವ್ರವಿರುತ್ತವೆ. ನಿಮಗೆ ಕೋಮಲ ಸ್ವರಗಳು ಬೇಕಾದರೆ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ತೆಗೆದು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು (ಋ) ಸ್ವರವು ತೀವ್ರ ಬೇಕಾದರೆ (ಃ) ಸ್ವರದ ಮೇಲಿರುವ ಬೆರಳನ್ನು ಅರ್ಧ ತೆಗೆದು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಸಂಗಡ ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

(೬) ಮತ್ತು ಕೊಳಲಿನಲ್ಲಿ ೩ ಸಪ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರವರಿಗೆ ಕಠಿಣವೆನಿಸುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ಯ-ತಾರ ಇವೇ ಎರಡು ಸಪ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಬೆರಳುಗಳ ಅಂಕಿಯ ಗುರ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕದು.

೩ ನೇ ದಿಲರೂಬವನ್ನು ಕಲಿಯತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು.

(೧) ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯತಕ್ಕವರು ತರ್ಪಿನ ದಿಲರೂಬವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಧಾ ಇದ್ದ ದಿಲರೂಬದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆ ಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಾದರೂ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ದಿಲರೂಬವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಈ ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊತಂತೆ ದಿಲರೂಬವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೂಡತಕ್ಕದ್ದು.

(೨) ಈ ವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ೪ ತಂತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ರೀತಿ- ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಮಂದ್ರಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಅಂದರೆ ಬಿಳೇ 1 ನೇ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಕರೇ 1 ನೇ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಲಿ ಆ ಸ್ವರವನ್ನು ಶ್ರುತಿಯಾಗಿಟ್ಟು ಆ ಸ್ವರಕ್ಕೆ 3 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಆದು ಮಂದ್ರಸ್ವರದ (ಸ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. 4 ನೇ ತಂತಿ

ಯನ್ನು ಇದೇ ಮಂದ್ರಸಪ್ತಕದ (ಪ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. 2 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. 1ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ (ಮ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ 2 ನೇ ತಂತಿಯ (ಮ)ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಇದೇ ತಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(೩) ಇದನ್ನು ಬಾರಿಸುವದಾದರೂ ಸತಾರದಂತೆ ಎಡಗೈ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಪಡದೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು 2ನೇ 3ನೇ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಆಡಿಸಬೇಕು. ಬಲಗೈಯಿಂದಾ ಗಜವನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಎಳೆಯಬೇಕು. ಆ ಗಜಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಳವನ್ನು ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಧ್ವನಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಡುವದು. ದಿಲರೂಬದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುದುರೆಯ ಮುಂದಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಜವನ್ನು ಎಳೆದಾಡಬೇಕು- (ಸ) ಎಂದು ಗಜವನ್ನು ಒಳಗೆಳೆಯಬೇಕು. (ರೆ) ಎಂದು ಗಜವನ್ನು ಹೊರಗೆ ನೂಕಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಮುಂದಿನ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(೪) ಹಾರ್ಮೋನಿಯ ಮೌದ ಸಂಗಡ ಬಾರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ನಿಮಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸ್ವರದ ರಚನೆಯು ತಿಳಿಯುವದು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯವು ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮೌದಪ್ರಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸತಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೋಡಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸತಾರ ಮತ್ತು ದಿಲರೂಬ ಇವೆರಡೂ ವಾದ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ವರ್ಗದವು ಇರುತ್ತವೆ.

೪ ನೇ ಫಿಡ್ಲು ಕಲಿಯತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು.

(೧) ಈ ಫಿಡ್ಲಿಗೆ 4 ತಂತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. 1 ನೇ ಉಕ್ಕಿನದು. 2 ನೇ ಬೇವಿನದು. 3 ನೇ ಬೇವಿನದು- 4 ನೇ ಬೆಳ್ಳಿಯದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಂತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ.

(೨) ಇದನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಕ್ರಮ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಂತಿಯನ್ನು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಮಂದ್ರಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ 3 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಅದೇ ಮಂದ್ರಸಪ್ತಕದ (ಪ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ 2 ನೇ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ 1 ನೇ ಉಕ್ಕಿನ ತಂತಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ (ಪ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

(೩) ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ ಬೆರಳನ್ನಿಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಕಮಾನವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆದರೆ ಮಂತ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಂತಿಗಳು ಕೂತಂಥಾ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅರ್ಧ ಇಂಚು ಬಿಟ್ಟು ಎಡಗೈ ೨ ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಂತಿಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಕಮಾನದಿಂದ ಎಳೆದರೆ (ರಿ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ೩ ನೇ ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಮಾನದಿಂದ ಎಳೆದರೆ (ಗ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ 4ನೇ ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಮಾನದಿಂದ ಎಳೆದರೆ (ಮ್ಲ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

(೪) ಆ ಮೇಲೆ ೩ ನೇ ಬೇವಿನತಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಾನವನ್ನು ಎಳೆದರೆ ಮಂತ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಪ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಮಾನವನ್ನೆಳೆದರೆ (ಧ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಮಾನದಿಂದ ಎಳೆದರೆ (ನಿ) ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ೨ ನೇ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆರಳನ್ನಿಡದೆ ಕಮಾನವನ್ನೆಳೆದರೆ ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ [ಸ] ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಮಾನವನ್ನೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಿ ಸ, ರಿ, ಗ, ಮ್ಲ, ಪ, ಧ, ನಿ, ಸ ದ ವರೆಗೆ ಬಾರಿಸಿಮುಂದೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಸ್ತವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ತಾರ ಸಪ್ತಕದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕು. ರೆ ಗ ಮ್ಲ ದ ವರೆಗೆ, ಮುಂದೆ (ಪ) ದ ವರೆಗೆ ಕಿರಿಬೆರಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕಮಾನವನ್ನು ಎಳೆಯಬೇಕು ಅದು [ಪ] ಸ್ವರವಾಗುವದು. ಮಧ್ಯಸಪ್ತಕದ [ಪ] ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬೆರಳನ್ನಿಡದೆ ಕಮಾನದಿಂದ ಹಾಗೇ ಎಳೆಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ (ಪ) ಸ್ವರವಾಗುವದು.

ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಸಂಗಡ ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಈಗ ಹೇಳಿದ್ದ ರಲ್ಲಿ (ಮ್ಲ) ಸ್ವರವು ಮಾತ್ರ ಕೋ

ಮಲವಿರುವುದು ಉಳಿದ ಸ್ವರಗಳು ತೀವ್ರವಿರುವವು, (ಮ)ತೀವ್ರಸ್ವರವು ಬೇಕಾದರೆ ಬೆರಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ ಬಾರಿಸಬೇಕು. ತೀವ್ರ ಸ್ವರಗಳು ಕೋಮಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬೆರಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಕೆಳಗೆ ಸರಿಸಬೇಕು ಅಂದರೆ ಕೋಮಲ ಸ್ವರವಾಗುತ್ತವೆ- ಹೀಗೆ ಕೋಮಲ ತೀವ್ರದ ಗುರ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣ ವನ್ನು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಯತಕ್ಕದ್ದು, ಮತ್ತು ಕಮಾನಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಳವನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಧ್ವನಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊರಡುವದು.

ಕಮಾನವನ್ನು ಎಳೆದಾಡಬೇಕಾದರೆ ಸ, ಎಂದು ಕಮಾನವನ್ನು ಒಳಗೆ ಎಳೆಯಬೇಕು. ರೆ, ಎಂದು ಕಮಾನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ನೂಕಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮೊದಲು ಕಲಿಯ ತಕ್ಕ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಆ ಮೇಲೆ ಪದವನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ರೂಢಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವದೇ ನಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನು ಅವಶ್ಯವಾದದ್ದು ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮರಿಯಕೂಡದು.

ಜ ನೀ ಜಲತರಂಗ ಕಲಿಯತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು

(೧) ಜಲತರಂಗವೆಂದರೆ ಚೀನೀ ಮಣ್ಣಿನ ಬಟ್ಟಲವನ್ನು ತಮು ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರುಹಾಕಿ ಬಾರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಜಲತರಂಗವೆನ್ನುವರು. ಇದೇ ಮೂದರಿಯಿಂದ ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ವಾದ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಲೋಹತರಂಗ, ಘಂಟಾತರಂಗ, ಕಾಷ್ಠತರಂಗ, ಮೃದುತರಂಗ ಇನ್ನು ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯತಕ್ಕ ನಿಯಮವು ಒಂದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಜಲತರಂಗದ ಬಟ್ಟಲಗಳನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಬಾರಿಸಬೇಕು, ಅಂದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಡುವದು.

(೨) ಈ ಎಲ್ಲ ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಲಿಯಬೇಕಾದರೆ ಜಲತರಂಗ ವನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಸುಲಭವಾಗುವದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಸಾಧಾರಣ ಸ, ರೆ, ಗ, ಮ, ಪ, ಧ, ನಿ, ಸ ಎಂದು ಸ್ವರವು ಹೊರಡುವಂಥ ಚೀನೀ ಮಣ್ಣಿನ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಸಣ್ಣವಿರುವ ೧೨ ಬಟ್ಟಲಗಳನ್ನು ತರತಕ್ಕದ್ದು.

(೩) ಅವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ರೀತಿ ಮೊದಲು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು ಅದರಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಬಟ್ಟೆಲಗಳು ಎಡಗಡೆ ಬರುವಂತೆ ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟೆಲಗಳು ಬಲಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮತ್ತು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹತ್ತದಂತೆ ಗುಂಡಾಗಿ ಇಡಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭಡಿಯಿಂದ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದಲ್ಲಿಯ ಕರೀ ೮ ನೇ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಲಿ ಅಥವಾ 4 ನೇ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಲಿ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಸ್ವರವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

(೪) 1 ನೇ ಬಟ್ಟೆಲಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ (ಧ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. 2 ನೇ ಬಟ್ಟೆಲಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಮಂದ್ರ ಸಪ್ತಕದ [ನಿ] ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. 3ನೇ ಬಟ್ಟೆಲಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಮೇಲೆ 4 ನೇ ಬಟ್ಟೆಲಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ [ರಿ] ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ೫, 6, 7, 8, 9, ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ [ನಿ] ವರೆಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ 10, 11, 12 ಈ ಬಟ್ಟೆಲಗಳಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ ಸ, ರೆ, ಗ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ದ ಸಂಗಡ ಕೂಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಯಮನ ರಾಗದ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

(೫) ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಡಿಸಿ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ೧ ಭಡಿ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ೧ ಭಡಿ ಹಿಡಿದು ಮೊದಲು ಬಲಗೈ ಭಡಿಯಿಂದ ಮಧ್ಯ ಸಪ್ತಕದ (ಸ) ಸ್ವರದ ಬಟ್ಟೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈಯಿಂದ (ರೆ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ಬಲಗೈಯಿಂದ (ಗ) ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ತಾರ ಸಪ್ತಕದ [ಸ] ಸ್ವರದ ವರೆಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಆರೋಹಣವೆನ್ನುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿ

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಎಡಗೈ ಆದ ಮೇಲೆ ಬಲಗೈ, ಬಲಗೈ ಆದ ಮೇಲೆ ಎಡಗೈ ಹೀಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಕೆಳಗಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅದು ಅವರೋಹಣವಾ ಗುವದು.

(೬) ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣವನ್ನು ಬಾರಿಸಿ ನೊದಲು ಕಲಿಯತಕ್ಕ ಪಾಠಗಳನ್ನು 1, 2 ಆಗಲಿ ಅಥವಾ 3, 4 ಆಗಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕೈಗಳು ಆಡುವಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಜಲತರಂಗದ ಗತ್ತನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಯಮನ ರಾಗದಯಾವದೇ ಪದವನ್ನಾದರೂ ಕಲಿಯಬಹುದು. ಮತ್ತು ಕೋಮಲ ಸ್ವರಬೇಕಾದರೆ ನೀರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಹಾಕಬೇಕು. ತೀವ್ರ ಸ್ವರ ಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದು ನೀವು ಬೇಕಾದ ರಾಗದ ಗತ್ತನ್ನು ಅಥವಾ ಪದವನ್ನು ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೧ ನೇ ಜಲತರಂಗದ ಗತ್ತು. ಯಮನ ರಾಗ-ತಾಳ ತ್ರಿವಟಿ.

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ
ಪ	ಪ	ಪ	ಪು
ನಿ ನಿ ಧ ನಿ	ಪ ಳ ಮ ಗ	ಪ ಮ ಗ ರಿ	ನಿ ರಿ ಪ ಳ
ಪ	ಪ	ಪ	ಪು
ನಿ ಪ ಗ ರ	ಗ ಮ ಪ ಧ	ನಿ ಧ ಪ ಮ	ಗ ರ ಪ ಳ
ಪ	ಪ	ಪ	ಪು
ನಿ ಧ ನಿ ರಿ	ಗ ರಿ ಪ ಪ	ನಿ ಪ ಗ ರಿ	ಗ ಮ ಪ ಳ

ಒಂಟರಾ

೨	ಢಿ ಢಿ ಸಾ	೨	ಢಿ ಢಿ ಸಾ	೨	ಢಿ ಢಿ ಸಾ	೨	ಃ ಃ ಸಾ
೩	೩ ೩ ೩ ೩	೩	ಢಿ ಢಿ ಲಿ ಢಿ	೩	ಃ ಃ ಃ ಃ	೩	ಃ ಃ ಃ ಃ
೪	೪ ಃ ೩ ಃ	೪	ಃ ಃ ಃ ಃ	೪	ಢಿ ಲಿ ಃ ಃ	೪	ಃ ಲಿ ಢಿ ಃ
೫	೫ ಃ ಃ ಃ ಲಿ	೫	ಢಿ ಲಿ ಃ ಃ	೫	ಃ ಲಿ ಢಿ ಃ	೫	ಃ ಲಿ ಃ ಃ

ಈ ಮೇಲಿನ ಗಟ್ಟಿ ಬಾರಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತೀವ್ರ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ (ತಾನು) ಬಾರಿಸಿ, ಲಿ, ಲಿ, ಢಿ, ಲಿ, ಃ, ಃ ಕ್ಕೆ ಲಿತ್ತಿಸಬೇಕು.

(ತುಕಡಾ) ಅಥವಾ ತಾನು.

೨	೨ ಢಿ ಲಿ	೩	ಃ ಃ ೩ ೩	೪	ಃ ಃ ಃ ಃ	೫	ಃ ಲಿ ಃ ಃ
,	, , , ,	,	, , , ,	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ
,	, , , ,	,	, , , ,	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ
,	, , , ,	,	, , , ,	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ
೨	೨ ಢಿ ಲಿ	೩	ಃ ಃ ೩ ೩	೪	ಃ ಃ ಃ ಃ	೫	ಃ ಲಿ ಃ ಃ
,	, , , ,	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ
,	, , , ,	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ	,	ಃ ಃ ಃ ಃ
೩	೩ ಃ ಃ	೩	ಃ ಃ ಃ ಃ	೩	ಃ ಃ ಃ ಃ	೩	ಃ ಃ ಃ ಃ

೩ ನೇ ರಾಗ ಯಮನ, ತಾಳ ತ್ರಿವಟಿ, ಮಾತ್ರಾ, ೧೬

ಅ, ಸ ರೆ ಗ ಮ ಫ ಧ ನಿ ಸ, ಅ, ಸ ನಿ ಧ ಪ ಮ ಗ ರೆ ಸ,

ಈ ರಾಗವು ಸಂಪೂರ್ಣವಿರುತ್ತದೆ, ವಾದಿಸ್ವರ, ಗ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ನಿ, ರೆಗಮಧನಿ, ಇವು ತೀವ್ರ ಸ್ವರಗಳು, ಸಮಯ (ಸಾಯಂಕಾಲ) ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಹರ.

೫ನೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚೀಜು.

ಅಜಿ ಏರೀ ಯಾಲಿ ಪಿಯಾಬಿನ | ಅಜಿಕರನ ಪಡತಗಡಿ | ಫಲ ಛಿನ ಛಿನ ಮೋರೆ || ಅಜಿಜವಸಪಿಯಾಪರ | ದೇಸಿನಿದಾವೇ | ರತಿಯಾಕಟರ ನರ ತಾರಗಿನಗಿನ || ೧ ||

೬ನೇ ಮರಾಠಿ ಪದ.

ಲಾಗೆ ಹೃದಯೆ ಹುರಹುರ || ಅಜಿ || ಸುಖವಿಷಯಗಮತಿ ನಚ ಮಜ ಸುಖಕರ || ಕಾಂಹಿಸುಚೆನಾ | ಕಾಂಹಿರುಚನಾ | ರಾಹಿಕುಠೆ ಸ್ಥಿರಮತಿ ನಚಪಳ ಭರ || ೧ ||

ಈ ಎರಡೂ ಚೀಜು ಪದಗಳನ್ನು ಇದೇ ನೋಟಿಶಿನ್ನಿ ನಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
ಹು ಷೆ ಸ ಷೆ

ಗಪ ಧನಿ ಪೆಣ ಣ ಗ ರೆ ಸ ಗ ರೆ ಗ ಗ ಣ ಂ ಗ ಪ
ಞಣ ಣಿ ಣ ಣ ಯಾ ಣ ಲಿ ಪಿ ಯಾ ಣಿ ನ ಣ ಂ ಅ ಜಿ
ಹು ಷೆ ಸ ಷೆ

ಞಧ ಞಧ ಪೆಣ ಣ ಗ ರೆ ಸ ಗ ರೆ ಗ ಗ ಣ ಂ ಮ ಧ
ಞಣ ಣಿ ಣ ಣ ಯಾ ಣ ಲಿ ಪಿ ಯಾ ಣಿ ನ ಣ ಂ ಅ ಜಿ

ತಾ ನ

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಪ್ಪ				ಪ್ಪ				ಪ್ಪ				ಪ್ಪ			

ನಿ	ಉ	ಪ್ಪ	ಉ	ಉ	ಗ	ರೆ	ಪ್ಪ	ಸರೆ	ಗಮ	ಪಧ	ನಿಪ	ನಿಧ	ಪಮ	ಗರೆ	ಸ್ಥ
----	---	-----	---	---	---	----	-----	-----	----	----	-----	-----	----	-----	-----

ಏ	ಉ	ಠ	ಉ	ಉ	ಯಾ	ಉ	ಲಿ	ಪಿ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	----	---	----	----	---	---	---	---	---	---	---

ನಿ	ಉ	ಪ್ಪ	ಉ	ಉ	ಗ	ರೆ	ಪ್ಪ	ಗಮ	ಪಧ	ನಿಧ	ಪಮ	ಗಮ	ಪಮ	ಗರೆ	ಸ್ಥ
----	---	-----	---	---	---	----	-----	----	----	-----	----	----	----	-----	-----

ಏ	ಉ	ಠ	ಉ	ಉ	ಯಾ	ಉ	ಲಿ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	----	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---

ನಿ	ಉ	ಪ್ಪ	ಉ	ಉ	ಗ	ರೆ	ಪ್ಪ	ಪಮ	ಗರೆ	ಗಮ	ಪಧ	ನಿಧ	ಪಮ	ಗರೆ	ಸ್ಥ
----	---	-----	---	---	---	----	-----	----	-----	----	----	-----	----	-----	-----

ಏ	ಉ	ಠ	ಉ	ಉ	ಯಾ	ಉ	ಲಿ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	----	---	----	---	---	---	---	---	---	---	---

ನಿ	ಉ	ಪ್ಪ	ಉ	ಗ	ಗ	ರೆ	ಪ್ಪ	ನು	ನು	ಗರೆ	ಧ	ಪಮ	ಪನಿಧ	ಪಧ	ಪನಿಧ	ಪಮ	ಗರೆ	ಸ್ಥ
----	---	-----	---	---	---	----	-----	----	----	-----	---	----	------	----	------	----	-----	-----

ಏ	ಉ	ಠ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ನಿ	ಉ	ಪ್ಪ	ಉ	ಸರೆ	ಸಸ	ರೆ	ಗ	ರೆ	ರೆ	ನಿಧ	ಪಮ	ಪಗಮ	ಪಮ	ಪಮ	ಗಮ	ಗರೆ	ಸ್ಥ
----	---	-----	---	-----	----	----	---	----	----	-----	----	-----	----	----	----	-----	-----

ಏ	ಉ	ಠ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ನಿ	ಉ	ಪ್ಪ	ಉ	ಉ	ಗ	ರೆ	ಪ್ಪ	ಗ	ರೆ	ಗ	ಗ	ಉ	ಉ	ಗ	ಪ್ಪ
----	---	-----	---	---	---	----	-----	---	----	---	---	---	---	---	-----

ಏ	ಉ	ಠ	ಉ	ಉ	ಯಾ	ಉ	ಲಿ	ಪಿ	ಯಾ	ಬಿ	ನ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	----	---	----	----	----	----	---	---	---	---	---

ಸರೆ	ಗರೆ	ಗಮ	ಗರೆ	ಗಮ	ಪಮ	ಪಧ	ಪಮ	ಪಧ	ನಿಧ	ನಿಪ	ನಿಧ	ಪಮ	ಗಮ	ಗರೆ	ಸ್ಥ
-----	-----	----	-----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	----	----	-----	-----

ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

೪ ನೇ ರಾಗ, ತಿಲಂಗ.

ಅ, ಸ ಗ ಮ ಪ ನಿ ಸ, ಅ, ಸ ನಿ ಪ ಮ ಗ ಸ.

ವಾದಿಸ್ವರ, ಗ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ನಿ, ಈ ರಾಗದಲ್ಲಿ ರಿ, ಸ್ವರವು ವರ್ಜನಿ ರುತ್ತದೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಉಪಯೋಗಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ರಾಗಕ್ಕೆ ಔಡವ ರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ಸಮಯ) ಸಾಯಂಕಾಲ ಎರಡನೇ ಪ್ರಹರ.

(ತುಮರಿ ತಾಳ ಪಂಜಾಬಿ, ಮತ್ತು ತ್ರಿವಟದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ತಾಳದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.)

೭ ನೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಚೀಜು

ಲೆ ಚಲೋ ಗೋಕುಲ ಗಾಮ ಆರೆ ಕನ್ದಯಾ |

ಬಿಂದಿರಾ ಬನಮೆ ಕುಂಜಗಲೀಮೆ |

ಕಾಂಹಾ ಭುಪಗಯೋಮೋರಾಶ್ಯಾಮ || ೧ ||

ಆ ಸ್ತಾಯಿ

ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
ಹು ಷೆ ಸ ಷೆ

ಗ ಮ ಪ ಸ ಸ ನಿ ಪ ಮ ಗ ಮ ಗ ಗ ಗ ಗ ಮ ನಿ ಪ ಮ
ಲಿ ಗ ಚ ಲೋ ಗೋ ಗಗ ಕು ಲ ಗಾ ಗ ಮ ಅ ರೆ ಕ ನ್ಡ ಯಾ
ಹು ಷೆ ಸ ಷೆ

ಗ ಮ ಪ ಸ ಸ ನಿ ಪ ಮ ಗ ಮ ಗೆ ಗ ಮ ನಿ ಪ ಮ ಗ ಮ
ಲಿ ಗ ಚ ಲೋ ಗೋ ಗಗ ಕು ಲ ಗಾ ಗ ಮ ಅ ರೆ ಕ ನ್ಡ ಯಾ
ಹು ಷೆ ಸ ಷೆ

ಗ ಮ ಪ ಸ ಸ ನಿ ಪ ಮ ಗ ಮ ಗೆ ಗ ಮ ಗಮ ಪಮ ಗಗ ಸಗ
ಲಿ ಗ ಚ ಲೋ ಗೋ ಗಗ ಕು ಲ ಗಾ ಗ ಮ ಅ ರೆ ಗ ಗ ಕನ್ಡಯಾಗ

ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಗ <u>ಬು</u> <u>ಪ</u> <u>ಸೆ</u>	ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u> <u>ಗಮ</u>	ಗ ಣ <u>ಗಮ</u>	ಗಮ <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u> <u>ಗಮ</u>
ಲ ಣ ಚ ಲೊ	ಗೋ ಣ್ಣ ಕು ಲ	ಗಾ ಣ ಬು ತ	ರೇ ಣ್ಣ ಕಸ್ತ ಯಾಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಗ <u>ಬು</u> <u>ಪ</u> <u>ಸೆ</u>	ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u> <u>ಗಮ</u>	ಗ ಣ <u>ಗಮ</u>	ಗಮ <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u>
ಲ ಣ ಚ ಲೊ	ಗೋ ಣ್ಣ ಕು ಲ	ಗಾ ಣ ಬು ತ	ರೇ ಣ್ಣ ಕಸ್ತ ಯಾಣ

ಅಂ ತ ರಾ

ನಾ ತ ತ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಗ <u>ಬು</u> <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u>	ಪ ನಿ ಸಂ ಣ	ಪ ನಿ ಸಂ ಣ	ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u> <u>ಗಣ</u> <u>ಣ</u>
ಬಿಂ ದಿ ರಾಣ ಣ್ಣ	ಬ ನು ಬೈ ಣ	ಕುಂ ಣ ಜ ಗ	ಲಿ ಣ ಣ್ಣ ಬೈ ಣ ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಗ <u>ಬು</u> <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u>	ಪ ನಿ ಸಂ ಣ	ಪ ನಿ ಸಂ ಣ	ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u>
ಬಿಂ ದಿ ರಾಣ ಣ್ಣ	ಬ ನು ಬೈ ಣ	ಕುಂ ಣ ಜ ಗ	ಲ ಣ ಬೈ ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಗ <u>ಬು</u> <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u>	ಪ ನಿ ಸಂ ಣ	ನಿ ಣ ನಿ ನಿ	ಪಮ ಸಂಜೆ ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u>
ಬಿಂ ದಿ ರಾಣ ಣ್ಣ	ಬ ನು ಬೈ ಣ	ಕುಂ ಣ ಜ ಗ	ಲಿ ಣ ಣ್ಣ ಬೈ ಣ ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಗ <u>ಬು</u> <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u>	ಪ ನಿ ಸಂ ಣ	ಸಂ ಣ ಸಂ ಸಂ	ಸಂಜೆ ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u> <u>ಪಮ</u>
ಬಿಂ ದಿ ರಾಣ ಣ್ಣ	ಬ ನು ಬೈ ಣ	ಕುಂ ಣ ಜ ಗ	ಲಿ ಣ ಣ್ಣ ಬೈ ಣ ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
ಸಂ ಗಂ ಠೆ <u>ಮು</u>	ಗಂ ಠೆ ಸಂ ಸಂ	ಪ ನಿ ಸಂ ಠೆ	ಸಂಜೆ <u>ಪಮ</u> <u>ಗಣ</u> <u>ಣ</u>
ಕ. ಕಾ ಳು ಪ	ಗ ಯೊ ಪೋ ರಾ	ಲ್ಯಾ ಣ ಣ ಣ	ಮುಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ

ಜನೆಯ ರಾಗ— ಮಾಂಡ, ತಾಳೆ ದಾದರಾ, ಮಾತ್ರಾ ೬.

ಆ, ಸ ರೆ ಮ ಪ ಧ ಪ ಧ ಸ, ಆ, ಸ ಧ ನಿ ಪ ಧ ಮ ಪ ಗ ಮ ರೆ ಗ ಸ

ವಾದಿಸ್ವರ, ಸ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ಮ, ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗ, ವಕ್ರ ಸ್ವರೂಪವಿರುವದು. ಸಮಯಾನುಸಾರ ತೀವ್ರ ಮ, ಕೋಮಲ, ಧ, ಕೋಮಲ, ನಿ, ಉಪಯೋಗ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ರಾಗವನ್ನು ಸರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೯ ನೆಯ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚೀಜು.

ಆಜಸಖಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಬನ್ನಿಯಾ ಬಜಾಯೆ |
 ಮೋರಮುಕುಟೆ ವೀರಜಟಾ ಬನ್ನಿಮುಖಗಾನಬಾಜೆ |
 ಮದುರ ಮದುರಗಾವೆ

|| ೧ ||

ಆ ಸ್ತಾಯಿ .

ಧಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ	ಧಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ			
ಸ		ಪೆ		ಹು		ಸ		ಪೆ		ಹು				
ಗ	<u>ಮ</u>	ಪ	ನಿ	ಧ	ಃ	ಪ	ಃ	ಮ	ಗ	ರೆ	ಸ			
ಆ	ಃ	ಜ	ಸ	ಖಿ	ಃ	ಶ್ಯಾ	ಃ	ಮ	ಸುಂ	ಜ	ರ			
ಸ		ಪೆ		ಹು		ಸ		ಪೆ		ಹು				
		ಮ												
ಗ	ಃ	ಗ	ರೆ	ಸ	ಸ	ಗ	<u>ಮ</u> ಪಧ	ನಿ	ಸ	ಃ	ನಿ	ಧ	ಃ	ಃ
ಬ	ಃ	ನಿ	ಯಾ	ಃ	ಬ	ಜಾ	ಃ	ಃ	ಃ	ಃ	ಃ	ಃ	ಃ	ಃ

ಶ್ರೀ ವಿಜಯದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆ.

‘ ರಾಗ ಭೀಮಪಲಾಸ, ಝಪತಾಲ ಮಾತ್ರಾ ೧೦ ’

೧೨ ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಪದ.

ಆವರೋಗವು ಎನಗೆ ದೇವಧನ್ವಂತ್ರಿ | ಸಾವದಾನದಿ ಯನ್ನ ಕೈ
ಪಿಡಿದುನೋಡೋ || ಪ || ಹರಿ ಮೂರ್ತಿ ಕಾಣಿಸದು ಎನ್ನ ಕಂಗಳಿಗೆ |
ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯು ಕೇಳದೆನ್ನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ || ೧ ||

ಹರಿಯೆ ಮೆಯಾಗಂಧವ ಘ್ರಾಣಿಸದು ನಾಸಿಕವು | ಹರಿಯಾ ಪ್ರಸಾದ
ಸವಿಯದು ರಸನೆಯು || ಹರಿಪಾದ ಪೂಜಿಸಲು ಹಸ್ತವಿದು ಚಲಿಸದು |
ಹರಿಗುರುಗಳಂಘ್ರಯಲಿ ಶಿರಬಾಗದು || ೨ ||

ಅನಾಥಬಂಧು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ವಿಠಲರಾಯ | ಎನ್ನ ಭಾಗ್ಯದ
ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿನೀನು || ಅನಾದಿಕಾಲದಾಘನ ರೋಗವನೆ ಬಿಡಿಸು | ನಿನ್ನ
ಉಪಕಾರನಾನೆಂದಿಗೂ ಮರಿಯೆ || ೩ ||

(ಆಸ್ತಾಯಿ)

ಧಿ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ತಿ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಸ		ಪ			ಹು		ಪ		
ಪ	ಃ	ಪ	ಗ	ಸ	ಗ	ಮ	ಗ	ಠ	ಸ
ಠ	ಃ	ಪ	ಓ	ಃ	ಗ	ಫ	ಃ	ಠ	ಃ
ಸ		ಪ			ಹು		ಪ		
ಠ	ಃ	ಠ	ಸ	ಗ	ಠ	ಃ	ಪ	ಃ	ಃ
ಪ	ಃ	ಪ	ಃ	ಃ	ಫ	ಃ	ತ್ರಿ	ಃ	ಃ
ಸ		ಪ			ಹು		ಪ		
ಪ	ಠ	ಠ	ಸ	ಃ	ಗ	ಮ	ಪ	ಃ	ಪ
ಸಾ	ಃ	ಠ	ಠ	ಃ	ಠ	ಠ	ಯ	ಃ	ಫ
ಸ		ಪ			ಹು		ಪ		
ಪ	ಃ	ಪ	ಪ	ಪ	ಗ	ಸ	ಗಮ	ಪಗ	ಪುಪ
ಫ	ಃ	ಠ	ಠ	ಠ	ಫ	ಃ	ಠೋ	ಃಃ	ಃಃ

ಆಸ್ತಾಯಿ.

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	
ಪು				ಪಿ			ಪು				ಪಿ					
೦	ಗ	ರ	ಸ	ನಿ	ಸ	ಗ	ಪು	ಪ	ಪ	ಪು	ಪ	ನಿ	ಧ	ಪ		
೦	ಮೂ	ರು	ತಿ	ಯು	ನು	ನಿ	೩ತಿ	ಸೌ	ಪ	ಪ	ಪ	ಪು	ಪ	ನಿ	ಧ	ಪ
ಪು				ಪ				ಪಿ				ಪಿ				
೦	ಸಂ	ನಿ	ಸಂ	ನಿ	ಧ	ಪ	ಪು	ಪ	ನಿ	ಧ	ಪ	ಗ	ರ	ಸ		
೦	ನಿ	ನು	ಮೂ	ರು	ತಿ	ಯ	ನು	ನಿ	೩ತಿ	ಸೌ	ಪು	ಪ	ನಿ	ಧ	ಪ	

(ಆಂ ತ ರಾ)

ಪು				ಪಿ			ಪ				ಪಿ				
ಪು	ಪು	ಗ	ಪು	ಪು	ನಿ	ಸಂ	ಸಂ	ಪು	ನಿ	ಸಂ	ಗಂ	ರಂ	ರಂ	ಸಂ	ಸಂ
೦	ತಿ	ತಿ	ತಿ	ನಿ	ಯ	ನು	ನು	ಪು	೩	ತಿ	ಯ	ಕೌ	ರ	ಕೌ	ಕೌ
ಪು				ಪಿ				ಪ				ಪಿ			
ಸಂ	ರಂ	ಸಂ	ನಿ	ಧ	ಪ	ಪು	ಪ	ಪು	ಪು	ಧ	ಪ	ಗ	ರ	ಸ	ಪ
ಪು	ತಿ	ಪಿ	ಪಿ	ತಾಂ	೩	೩	೩	೩	೩	೩	೩	೩	೩	೩	೩

ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಚರಣಗಳನ್ನು ಅಂತರಾದಂತೆ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

—: ೨ನೆಯ ಭಾಗವು ಸಮಾಪ್ತ :—

ಮೃದಂಗ, ತಬಲಾ, ಬಾರಿಸತಕ್ಕ ನಿಯಮಗಳು.

ಶ್ಲೋಕ || ತಕಾರಶ್ಚೈವ ಋಗ್ವೇದೋ ಯಜುರ್ವೇದೋಧಿಕಾರಕಃ
ಛೋಕಾರಸ್ಸಾಮವೇದಶ್ಚನಕಾರಶ್ಚಾಪ್ಯಥರ್ವಣಃ.

ತಕಾರವು ಋಗ್ವೇದದಿಂದ, ಧಿಕಾರವು ಯಜುರ್ವೇದದಿಂದ, ಛೋಕಾರವು ಸಾಮವೇದದಿಂದ, ನಕಾರವು ಅಥರ್ವಣವೇದದಿಂದ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನಿರುತ್ತವೆ. ತ, ಧಿ, ಛೋ, ನ, ಇವೇ ಮೂಲ ಶಬ್ದಗಳು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು ತಬಲಾ, ಡಗ್ಗಾದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವವೋ, ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಡುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂತಂತೆ ತಬಲಾ, ಡಗ್ಗಾ, ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂಡಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೊಂದರಿಯಾಗ

ಲಾರದು — ಒಂದೊಂದು ಸಟ್ಟೆಯ ತಬಲಾ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ, ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮಾದ, ಮಧ್ಯಸ್ವರಕದ, ಸ, ಸ್ವರಕ್ಕೆ, ತಬಲಾ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಮಂತ್ರ ಸಪ್ತಕದ, ಸ, ಸ್ವರಕ್ಕೆ, ಡಗ್ಗಾ ಕೂಡಿಸಬೇಕು.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16
 ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ

ಈ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ, ನ, ಧಿ, ತಿ, ಈ ಮೂರು ಅಕ್ಷರ ನುಡಿ ಸುವ ಸದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನುಡಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ನಿಸುಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲು ಬಲಗೈ ೪ನೇ ಬೆರಳನ್ನು ತಬಲಾದ ಕರ್ನಿಯ ತುದಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ, ೨ನೇ ಬೆರಳಿನಿಂದ ತಬಲಾದ ದಂಡೆಗೆ ಹೊಡೆದರೆ, ನ, ಶಬ್ದ ಹೊರಡುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿರುಗಿಸಿ, ಕರ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದರೆ, ಧಿ, ಶಬ್ದವು ಹೊರಡುವದು. ಮತ್ತೆ ತಿ, ಶಬ್ದವು ಆದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವದು.

ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಎಡ ಹಸ್ತವನ್ನು ಡಗ್ಗಾದ ಖುಲ್ಲಾ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಹದಡವನ್ನು ಡಗ್ಗಾಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಡಿಚಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ೨ನೇ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕರ್ನಿಯ ತುದಿಗೆ ಹೊಡೆದರೆ, ನ ಶಬ್ದವು ಹೊರಡುವದು.

ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಸ್ತವನ್ನು ೩ ಇಂಚು ಪ್ರಮಾಣ ಮೇಲೆ ಕ್ಕೆತ್ತಿ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮಡಿಚದೆ ಕರ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದರೆ, ತಿ, ಶಬ್ದವಾಗುವದು.

ಮೊದಲು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ತಬಲಾದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಡಗ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ

ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಎರಡೂ ವಾದ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊರಡತಕ್ಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. (ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ)

ಮಾತ್ರಾ— 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16
 ಠೇ— ನಾಧಿಧಿನಾ ನಾಧಿಧಿನಾ ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
 (ಬ)ಬೆರಳು- ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨ ೨
 (ಎ)ಬೆರಳು- ೨ ೩ ೩ ೨ ೨ ೩ ೩ ೨ ೨ ೫ ೫ ೦ ೦ ೩ ೩ ೨

(ಬ) ಅಂದರೆ ಬಲಗೈ ಬೆರಳು, (ಎ) ಅಂದರೆ, ಎಡಗೈ ಬೆರಳು, ಈ ಬೆರಳಿನ ಗುರ್ತು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಮ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ದಲ್ಲಿ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು. ೫ ಅಂಕಿಯ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಸ್ತದಿಂದ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಪೂಜಿ ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದು ಸಂಪೂರ್ಣ ತ್ರಿವಟಿ ತಾಳದ ಠೇಕೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಮುಂದಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಾಳದ ಠೇಕೆಯನ್ನು, ಹೊರಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನೀವೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ತಬಲಾದ ಠೇಕೆ, (ಗತ್ತು)

ತಾಳ, ದಾದರಾ, ಮಾತ್ರ ೬.

೧						೨						
1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6
ಧಾ	ಗಿ	ನಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ		ಧಾ	ಧಿಂ	ಧಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ
ಸ		ಪೆ		ಪು			ಸ		ಪೆ		ಪು	

೩						ದಾದರಾತಾಳ .						೪					
1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6					
ಧಾ	ತ್ರಿ	ನ್ನಾ	ಧಾ	ತೊ	ನಾ		ಧಾ	ಧಿಂ	ಗಿಂ	ತೀ	ತಿನ	ಕಿಂ					
ಸ		ಪೆ		ಪು			ಸ		ಪೆ		ಪು						

೧ ಯಕ್ಕಾ ತಾಳ, ಮಾತ್ರಾ ೧೨.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ತ್ರಕ	ತು	ನಾ	ಕ	ತ್ತಾ	ಧಿ	ತ್ರಕ	ಧಿ	ನಾ
ಸ		ಪು		ಪೆ		ಪು		ಪೆ		ಪೆ	

೨ ಯಕ್ಕಾ ತಾಳ, ಮಾತ್ರಾ ೧೨.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ಧಿಂ	ಧಿಂ	ಧಾ	ತ್ರಕ	ತೊ	ನಾ	ಕ	ತ್ತಾ	ಧಾಗೆ	ತ್ರಕ	ಧಿ	ನಾ
ಸ		ಪು		ಪೆ		ಪು		ಪೆ		ಪೆ	

ತಾಳ ತ್ರಿವಟ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ಧಾ	ಧಿಂ	ಧಿಂ	ಧಾ	ಧಗೆ	ಧಿಂ	ಧಿಂ	ತಾ	ತಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ಧಗೆ	ಧಿಂ	ಧಿಂ	ಧಾ
ಸ				ಪೆ				ಪು				ಪೆ			

ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿಂ	ಧಿಂ	ನಾ	ತಿಂ	ತಿಂ	ತಿರ	ಕಡ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಸ				ಪೆ				ಪು				ಪೆ			

ತ್ರಿವಟ ತಾಳದ ಜಲದ ಲೇಕೆ ಮಾತ್ರಾ ೮.

1	2	3	4	5	6	7	8								
ಧಿ	ಧಿ	ಸ	ತಾ	ಧಿ	ಧಿ	ಸ	ತಾ	ತಿ	ತಿ	ಸ	ತಾ	ತಾ	ಧಿ	ಸ	ತಾ
ಸ				ಪೆ				ಪು				ಪೆ			

ತ್ರಿವಟ ತಾಳದ ೨ನೆಯ ಪ್ರಕಾರದ ಜಲದಲೇಕೆ ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

1	2	3	4	5	6	7	೮	9	10	11	12	13	14	15	16
ಧಾ	ಧಿ	ಸ	ಧಾ	ಧಾ	ಧಿ	ಸ	ಧಾ	ತಾ	ತಿ	ಸ	ತಾ	ತಾ	ಧಿ	ಸ	ತಾ
ಸ				ಪೆ				ಪು				ಪೆ			

(ಬಿಲಂಬಿತ) ತಿಲವಾಡ, ಅಥವಾ ಖ್ಯಾಲ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ಧಾಸ	ತ್ರಕ	ಧಿಸ	ಧಿಸ	ನ್ಯಾಸ	ನ್ಯಾಸ	ತಿಸ	ತಿಸ	ತಾಸ	ತ್ರಕ	ಧಿಸ	ಧಿಸ	ನ್ಯಾಸ	ನ್ಯಾಸ	ಧಿಸ	ಧಿಸ
ಸ				ಪೆ				ಹು						ಪೆ	

ಆದ್ದು, ತಾಳ, ಖ್ಯಾಲನ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ಸ	ಸ	ತಾ	ಧಿ	ಸ	ಧಿ	ತಾ	ಸ	ಧಿ	ಸ	ತಾ	ಧಿ	ಸ	ಧಿ	ತಾ	ಸ
ಸ				ಪೆ				ಹು					ಪೆ		

ಪಂಜಾಬಿ, ತಾಳ, ಬಿಲಂಬಿತಲಯ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ಧಿ	ಸ	ಕತ	ಧಿ	ಧಗೆ	ಧಾತಿ	ಸ	ತಿ	ತಗೆ	ತಾತಿ	ಸ	ಧಿ	ಧಗೆ	ಧಾತಿ	ಸ	ನನ
ಸ				ಪೆ				ಹು						ಪೆ	

ಪಂಜಾಬಿ ತಾಳದ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ಧಾಸ	ಸತಿ	ಸಕ	ಧಾಸ	ಧಾಸ	ಸತಿ	ಸಕ	ತಾಸ	ತಾಸ	ಸತಿ	ಸಕ	ಧಾಸ	ಧಾಸ	ಸತಿ	ಸಕ	ಧಾಸ
ಸ				ಪೆ				ಹು						ಪೆ	

ಧುಮಾಳಿ ತಾಳ, ಮಾತ್ರಾ ೮.

1	2	3	4	5	6	7	8
ಧಿ	ಧಿ	ಧಾ	ತಿ	ತ್ರಕ	ಧಿ	ಧಗೆ	ತ್ರಕ
ಸ		ಪೆ		ಹು		ಪೆ	

ಕನಾಲಿ, ತಾಳ, ಮಾತ್ರಾ ಲ.

1	2	3	4	5	6	7	8
ಧಾ	ಧಿ	ಧಗ	ತಿ	ತಾ	ತಿ	ಧಗೆ	ಧಿ
ಸ		ಸೆ		ಹು		ಸೆ	

೨ ನೇ ಪ್ರಕಾರ ಕನಾಲಿ, ತಳ, ಮಾತ್ರಾ ಲ.

1	2	3	4	5	6	7	8
ಧಾ	ಧಿಂ	ಧಾ	ತಿ	ತಾ	ತಿಂ	ಧಾ	ತ್ರಕ
ಸ		ಸೆ		ಹು		ಸೆ	

ಕೇರವಾ ತಾಳ, ಮಾತ್ರಾ ಲ.

	(೧)					(೨)		
1	2	3	4		1	2	3	4
ಧಾಗಿ	ನಕ	ತಕ	ಧಿ		ಧಾಗಿ	ನತಿ	ನಕ	ಧನ
ಸ		ಹು			ಸ		ಹು	

ಝಂಪಾತಾಳ ಮಾತ್ರಾ ಂ.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ಧಿ	ತ್ರಕ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ತಿ	ತ್ರಕ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಸ		ಸೆ			ಹು		ಸೆ		

ತ್ರಿವಟಿ ತಾಳದ ಬೋಲ ಮಾತ್ರಾ ಂ.

ಈ (೩) ಬೋಲುಗಳನ್ನು ಸಮದಿಂದ ಸುರುವು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

1	2	3	4	5	6	7	8
ತೃ ಗೆ	ತೃ ನಾ	ಕಿಡ ನಗ	ತಾ ತಿರ	ಕಿಡ ನಗ	ತಿರ ಕಿಡ	ತಕ ತಾ	ತಿರ ಕಿಡ
ಸ				ಸೆ			
9	10	11	22	13	14	15	16
ಧಾ ಸ	ತಿರ ಕಿಡ	ತಕ ತಾ	ತಿರ ಕಿಡ	ಧಾ ಸ	ತಿರ ಕಿಡ	ತಕ ತಾ	ತಿರ ಕಿಡ
ಹು				ಸೆ			

1	2	3	4	5	6	7	8
ಧಿಸ ನಸ ಸ	ಗಿಸ ನಸ	ಧ ಸ ಗಿಸ	ತಿರಿ ಕಿದ	ಧಿಸ ನಸ ಪೆ	ಗಿಸ ನಸ	ಧಾಗೆ	ತಿರ ಕಿದ
9	10	11	12	13	14	15	16
ತಸ ಕಿಸ ಯ	ನಾಸ ಸಸ	ತಿರ ಕಿದ	ಧಿಸ ನಸ	ಗಿಸ ನಸ ಪೆ	ಧಾಸ ಗಿಸ	ನಾಸ ಧಾಸ	ತಿರ ಕಿದ

1	2	3	4	5	6	7	8
ಧಿಸ ನಸ ಸ	ತಿಸ ಟಿಸ	ಟಿಸ ನಸ	ಧಾಸ ಸಸ	ಕಿದ ರಿಸ ಪೆ	ಸಸ ತಾಸ	ಧಿಸ ನಸ	ತಾಸ ನಸ
9	10	11	12	13	14	15	16
ಧಿದ ನಗ ಯ	ತಿರ ಕಿದ	ನಗ ಧರ	ಕಿದ ನಗ	ಧಿಸ ಟಿಸ ಪೆ	ಧಾಸ ಗಿಸ	ನಸ ಧಾಸ	ತಿರ ಕಿದ

ಈ ಬೋಲನ್ನು ಹುಸಿಯಿಂದ ಸುರುವು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

1	2	3	4	5	6	7	8
ನಾಸ ಸಸ ಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ ಪೆ	ಧಿಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ
9	10	11	12	13	14	15	16
ಕಿದ ತಕ ಪ	ಧಾಸ ಧಾಸ	ತಿಸ ನಾಸ	ಕಿದ ತಕ	ಧಾಸ ಧಾಸ ಪೆ	ಕಿದ ತಕ	ನಗ ಧರ	ಕಿದ ತಕ

ಈ ಮುಕ್ತಾಯಿ (ಮುಖಡಾ) ಹುಸಿಯಿಂದ ಬಾರಿಸಬೇಕು.

1	2	3	4	5	6	7	8
ನಾಸ ಸಸ ಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ ಪೆ	ಧಿಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ
9	10	11	12	13	14	15	16
ತಿಟ ಕತ ಯ	ಗಡಿ ಗನ	ಧಾಸ ಸಸ	ತಿಟ ಕತ	ಗಡಿ ಗನ ಪೆ	ಧಾಸ ಸಸ	ತಿಟ ಕತ	ಗಡಿ ಗನ

ಈ ಮುಕ್ತಾಯಿ (ಮುಖಪುಟ) ಹೆ ಸಿಯಿಂವ ಬಾರಿಸಬೇಕು.

1	2	3	4	5	6	7	8
ನಾಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ಧಿಸ ಸಸ	ನಾಸ ಸಸ
ಸ				ಪೆ			
9	10	11	12	13	14	15	16
ಕಿಟಿ ತಕ	ತಿಲಂಗ	ತಾಸ ಸಸ	ಕಿಟಿ ತಕ	ತಿಲಂಗ	ತಾಸ ಸಸ	ಕಿಟಿ ತಕ	ತಿಲಂಗ
ಹು				ಪೆ			

ಈ ಮುಕ್ತಾಯಿ (ಮುಖಪುಟ) ಸಮುದಿನ ಬಾರಿಸಬೇಕು.

1	2	3	4	5	6	7	8
ತಿ ಸ ಸನ	ತಿ ಸ ಸನ	ಕದತಕ	ತಿ ಸ ಸನ	ಕ ಸ ತಿಸ	ನಾಸ ಕಿದ	ನಗ ದಿದ	ಕಿಟಿ ತಕ
ಸ				ಪೆ			
9	10	11	12	13	14	15	16
ನಗ ದಿದ	ಕಿಟಿ ತಕ	ಧಾಸ ಸಸ	ನಗ ದಿದ	ಕಿಟಿ ತಕ	ಧಾಸ ಸಸ	ನಗ ದಿದ	ಕಿಟಿ ತಕ
ಹು				ಪೆ			

೧೫ ನೆಯ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚೀಜು.

ರಾಗ— ದುರ್ಗಾ, ತಾಳ ತ್ರಿವಟ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

ಚತುರ ಸುಗರಾ ಆ ವೋಜಿಬಾಲಮವಾ ನೇಹುಕನ್ಡಯಾ |
ಬಹುತ ದಿನನಮೆ ಮಿಲನಬ ಈ ಹೈಕಾಹೆನ ಅಬತೋರಾ || ೧ ||

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಸ			ಜಿ				ಹು				ಜಿ		ಪ	ಧ	ಪು
												ಜಿ	ತು	ರ	ಸು
															ಗ
ಸ			ಜಿ				ಹು				ಜಿ				
(ಸ)	ಞ	ಞ	ಞ	ಧಸಂ	ರೆಸಂ	ಧಸಂ	ಧಪ	ಮಪ	ಧಪ	ಮ	ಪ	ಮ	ರೆ	ಮ	ಞ
ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಜಿ	ಬಾ	ಲ	ಮ	ವಾ	ಞ
ಸ			ಜಿ				ಹು				ಜಿ				
ಞ	ರಂ	ಪು	ಪು	ಧ	ಞ	ಮ	ಧಸಂ	ಪಧ	ಸಂ	ಞ	ಸಂ	ಧ	ಮ	ಪ	ಧ
ಞ	ಸಂ	ಪು	ಞ	ಞ	ಞ	ಯಾ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಜಿ	ತು	ರ	ಸು	ಗ

ಆಂತರಾ

ಸ			ಜಿ				ಹು				ಜಿ				
ಪು	ಪು	ಪು	ಧ	ಸಂ	ಧ	ಸಂ	ಞ	ಧ	ಸಂ	ರೆ	ಸಂ	ಧಸಂ	ಧಪ	ಮ	ಞ
ಬ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಲ	ಞ	ಬ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ
ಸ			ಜಿ				ಹು				ಜಿ				
ರೆ	ಸ	ಪು	ರೆ	ಪು	ಪು	ಧ	ಪು	ಪಧ	ಸಂ	ಞ	ಞ	ಧ	ಧ	ಮ	ಪ
ಕಾ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಞ	ಜಿ	ತು	ರ	ಸು

೧೭ ನೆಯ ಕೆನ್ನ ಡ ಪದ,

ರಾಗ ದುರ್ಗಾ, ತಾಳ ಎಕ್ಕಾ, ಮಾತ್ರಾ ೧೨.

ರಾಮು ನಾಮು ಭಜಿಸಿದವರಿಗುಂಟೆ | ಭವದ ಬಂಧನ || ಸ ||
 ಕಾಮಹರನ ಸತಿಯುಸದಾ | ನೇಮದಿಂದ ಭಜಿಸಿದಾ || ತ್ರಿ || ಅ ||
 ಶಿವನು ಧನ್ಯನಾದ ವೆನಾನಿ | ಯುವತಿ ಪಾವನೆಯಾದಳು |
 ರವಿಯ ಸುತನು ಪದವಿ ಪಡೆದ | ದ್ರವನು ದಿವಿಜನಿಸಿದ || ತ್ರಿ || ೧ ||
 ಗಿರಿಜೆರಾಮ ಮಂತ್ರದಿಂದ | ಪರಮ ಮಂಗಳೆ ಯಾದಳು |
 ಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಸೌಖ್ಯ ಭರಿತರಾಗಲಿಲ್ಲವೆ || ತ್ರಿ || || ೨ ||
 ಕರಿಪರ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ದ್ರಿಪದಿ | ವರವಿಭೀಷಣಶಿಲ್ಪರು |
 ವರದ ಗೋಪಾಲ ವಿಠಲನಾಮ | ದುರಿತಕಾನನ ಪಾವನ || ತ್ರಿ || ೩ ||

ಆಸ್ತ್ರಾಯಿ

ಧಿ	ಧಿ	ಧಗೆ ತ್ರಕ	ತು	ನಾ	ಕ	ತ್ತಾ	ಧಗೆ ತ್ರಕ	ಧಿ	ನಾ
ಸ		ಹು	ಪೆ		ಹು		ಪೆ	ಪೆ	
ಪು					ಧ		ಪು		
ಸ	ಃ	ಪು ರೆಮು	ಪಧ ಧಃ	ಮು ಮು	ರೆ	ಸ	ಸ	ಸ	ಸ
ರಾ	ಃ	ಮು ನಾಃ	ಃಃ ಪುಃ	ಭ	ಜ	ಸಿ	ಐ	ಪು	ರಿ
ಸ		ಹು	ಪೆ		ಹು		ಪೆ	ಪೆ	
ರೆ	ಃ	ಪು ಪ	ಧು ಧು	ಪಧ ಸಃ	ಸಃ	ಧಃ	ಧಃ	ರೆಃ	ಧಃ
ಗುಂ	ಃ	ಟಿ ಭ	ಪು ಐ	ಬಂಃ ಃಃ	ಧಃ	ಪುಃ	ಃಃ ಃಃ	ಃಃ	ಃಃ
ಸ		ಹು	ಪೆ		ಹು		ಪೆ	ಪೆ	
ಪು	ಃ	ಪು ರೆಮು	ಪಧ ಧಃ	ಪು ಮು	ರೆ	ಸ	ಸ	ಸ	ಸ
ನೇ	ಃ	ಮು ದಿಂಃ	ಃಃ ಃಃ	ಭ	ಜಿ	ಸಿ	ಸ	ಐ	ತ್ರಿ

ಆಸ್ತ್ರಾಯಿ

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಕು				ಜಿ			ಸ	ಸ			ಜಿ	ಜಿ			ನಾ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಜಿ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಕು				ಜಿ			ಸ	ಸ			ಜಿ	ಜಿ			ನಾ
ಸಂ	ಛ	ಸಂ	ಸಂ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ

ಹಿಂತ್ಯರಾ

ಕು				ಜಿ			ಸ			ಜಿ			ಜಿ		
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ
ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ	ಛ

ಮುಂದಿನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಅಂತರಾದಂತೆ ಬಾರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

೧೯ ನೆಯ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚೀಜು.

೯ನೆಯ ರಾಗ— ಪುರಿಯಾ ತಾಳ ತ್ರಿವಟಿ ಮಾತ್ಯಾ ೧೬.

ಆ|| ನಿ||ರೆ||ಗ||ಮ||ಧ||ನಿ||ಸೆ||,   ಆ|| ಸ||ನಿ||ಧ||ಮ||ಗ||ರೆ||ಸೆ||.

ವಾದಿಸ್ವರ, ಗ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ನಿ, ಈ ರಾಗಕ್ಕೆ ಷಾಡವ ರಾಗವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಮಯ:— ನಾಯಂಕಾಲ ೧ನೇ ಪ್ರಹರ.

(ಚೀಜು)

ಶಾಮಸುಂದರಕಿ ಸಂದರ ಮುರುತಿಯಾ |
ಹಮರೊ ಮನಸಖಿ ಮೋಹಲಾಯಿರೆ || ಪ ||
ಮೋರ ಮುಕುಟ ಔರಕಾನನ ಕುಂಡಲ |
ಸುಂದರ ಪಿತಾಂಬರ ಅಶಮಾಯಿ || ೧ ||

೨೦ ನೆಯ ಮರಾಠಿ ಪದ

ಆನಂತಲೀಲಾ ನಾಟಕಧಾರಿ | ಕುಬಜಾ ಅಂಕಿತ ಶಾಮಮುರಾರಿ ||ಪ||
ಮೋಳಾಪಹಶ್ರೀ ಗೋಪಿ ಪ್ಯಾರಿ ಕುಂಜವನಿಪರಿ ಹಾಬ್ರವ್ವಚಾರಿ ||೧||
(ಈ ಮರಾಠಿ ಪದವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ನೋಟೀಶನ್ ಪ್ರಕಾರ ಬಾರಿಸಬೇಕು.)

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
ಹು	ಜಿ	ಕು	ಜಿ
೦ ಮು ಗ ರೆ	ಸ ಸ ನಿ ಧ	ಸ ಕ ಸ ಸ	ನಿ ರ ಸ ಕ
೦ ಶಾ ಮ ಕುಂ	ವ ರ ಕಿ ಸುಂ	ವ ಸ ರ ಮು	ರು ತಿ ಯಾ ಸ
ಹು	ಜಿ	ಕು	ಜಿ
ಗ ಗ ಮು ಕ	ಧ ಧ ನಿ ನಿ	ಮ ಧ ನಿ ಸ ನಿ ಧ	ಮು ಗ ರೆ ಸ
ಹ ಮ ರೊ ಸ	ಮ ನ ಸ ಖಿ	ಪ್ಪ ಸ್ಸ ಕ ಲಾ	ಕ ಯಿ ರ ಸ
ಚು	ಜಿ	ಕು	ಜಿ
ನಿರೆ ಗ ಪು ಗ್ಗ ರ್ಗ	ಸ ಸ ನಿ ಧ	ಸ ಕ ಸ ಸ	ನಿ ರ ಸ ಕ
ಶಾ ಸ್ಸ ಸ ಮು ಸು ಸ	ವ ರ ಕಿ ಸುಂ	ವ ಸ ರ ಮು	ರು ತಿ ಯಾ ಸ

ಅಂತರಾ

ಹು	ಜಿ	ಕು	ಜಿ
ಗ ಕ ಗ ಗ	ಮು ಮು ಧ ಧ	ಸ ಕ ಸ ಕ	ನಿ ರ ಸ ಕ
ಪೊ ಸ ರ ಮು	ಕು ಟ ಔ ರ	ಕ ಸ ವ ವ	ಕುಂ ಕ ಉ ಲ
ಹು	ಜಿ	ಕು	ಜಿ
ಸ ಕ ಸ ಕ	ನಿ ಧ ಮು ಧ	ನಿ ಸ ನಿ ಧ	ಮು ಗ ರೆ ಸ
ಸಂ ಕ ವ ರ	ನಿ ಕ ತಾಂ ಕ	ಬ ರ ಓ ಉ	ಮು ಸ ಯಿ ಕ

ತಾನಾ

ಹು	ಪೆ	ಸ	ಪೆ						
ಂ ಮ ಗ ರೆ	ಸ ಸ ನಿ ಧ	ನಿರೆ ಗಮ ಧನಿ ಸನಿ	ಧಮು ಗರೆ ನಿರೆ ನಿಪ						
೦ ಶಾ ಮ ಸುಂ	ದ ರ ಕಿ ಸು	ದ್ವ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ	ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ						
,	,	ನಿರೆ ಗಮ ಧನಿ ಸನಿ	ಧಮು ಧಮು ಗರೆ ನಿಪ						
		ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ	ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ						
,	,	ಗಮ ಧಮು ಗಮ ಗರೆ	ಗರೆ ಸನಿ ಫನಿ ರೆಸ						
		ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ	ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ						
,	,	ನಿರೆ ನಿಪ ಧನಿ ಮಧ	ಗಮ ರೆಗ ಸರೆ ನಿಪ						
		ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ	ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ ಸ್ಸ						

ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೀರ್ತನೆ.

(ಹೇಮಾಧವಾ ಮದಸೂದನಾ ಎಂಬಂತೆ.)

೯ ನೆಯ ರಾಗ— ಜಯಂತಶ್ರೀ, ಅದಿತಾಳ, ಅಥವಾ ತ್ರಿಪಟಿ ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

ಅ || ಸ ಗ ಮು ಧ ನಿ ಸ | ಅ || ಸ ನಿ ಧ ಪ ಮ ಗ ಸ,
 ಈ ರಾಗದಲ್ಲಿ ವಾದಿ ಸ್ವರ, ಗ, ಸಂವಾದಿ ಸ್ವರ, ಧ ಈ ರಾಗವು
 ಔಡವಷಾಡವ ಮತ್ತು ವಕ್ರವಿರುವದು.

ಸಮಯ :— ಸಾಯಂಕಾಲ ಮೂರನೇ ಪ್ರಹರ.

೨೧ ನೆಯ ತೆಲಗುಪದ.

ಮರುಗೇಲರಾ ಓ ರಾಘವಾ || ಪ || ಮರುಗೇಲಚರಾ ಚರರೂಪ
 ಪರಾತ್ಪರ ಸೂರ್ಯಸಂಧಾಕರ ಲೋಚನಾ || ಅ ||
 ಅನ್ನನೀವನುಚು ಅಂತರಂಗಮುನ್ನಾ ತಿನ್ನಗಾ ವೇಗಾದೆಲುಸುಕೊಂಟೆ
 ನಯ್ಯಾ | ನಿನ್ನಗಾನಿ ಮದಿನೇನೆನ್ನ ಜಾಲನೋರುಲಾ
 ನನ್ನು ಭ್ರೋವವಯ್ಯಾ ತ್ಯಾಗರಾಜನು ತಾ || ೧ ||

೧೦ನೆಯ ರಾಗ ಭೈರವಿ ತಾಳ ತಿಪ್ರವಟಿ ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

ಅ|| ಸ ರಿ ಗ ಮ ಪ ಧ ನಿ ಸ—ಆ—ಸ ನಿ ಧ ಪ ಮ ಗ ರಿ ಸ.

ಈ ರಾಗವು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುವದು. ಧ, ವಾದಿ, ಮ, ಸಂವಾದಿ.
 ಈ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸ್ವರಗಳು ಕೋಮಲ, ತೀವ್ರ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಉಪಯೋಗಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಸಮಯ, ಸದಾವಕಾಲ.

೨೨ ನೆಯ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಚೀಜು.

ಮೋರಿ ಪಿಯ ಮಾನಲೆ ಇತನ ಬಿನತ ಮೋರಿ ಬಾತಸುನಾಯಿ ||ಪ||
 ರಾಧಾಕಿಸನಕಿ ಜೋಡಿ ಬನಾಯಿ | ಸುಂದುಬನವೇಪಿಯ ಮೋರಿ ||
 ಪಿಯ ಮಾನಲೆ || ೧ ||

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ ತಿ ತಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ	ನಾ ಧಿ ಧಿ ನಾ
ಹು	ಪೆ	ಸ	ಪೆ
ಸ ಣ ^ಗ ಮರೆ	ಸ ಧ ಣ ನಿ	(ಸ) ಣ ಣ ಣ	ಸಗ ಮಧ ಮಮ
ಮೋ ಣ ರಿ ಪಿ	ಯ ಮಾ ಣ ನ	ಲೆ ಣ ಣ ಣ	ಮೋ ಣ ಣ ರಿ
ಹು	ಪೆ	ಸ	ಪೆ
ಗ ರೆ ಸ ರೆ	ಸ (ಧ) ಣ ನಿ	(ಸ) ಣ ಣ ಣ	ಸರೆ ಗಣ ರೆಗ ಮಣ
ಣ ಣ ಣ ಪಿ	ಯ ಮಾ ಣ ನ	ಲೆ ಣ ಣ ಣ	ಮೋ ಣ ಣ ಣ ಣ
ಹು	ಪೆ	ಸ	ಪೆ
ಗಮ ಪಣ ^ಗ ಮರೆ	ಸ (ಧ) ಣ ನಿ	ಸ ರೆ ಸ ರೆ	ಗ ರೆ ಗ ಪ
ಣ ಣ ಣ ರಿಪಿ	ಯ ಮಾ ಣ ನ	ಲೆ ಣ ಣ ಣ	ಣ ಣ ಮೋ ಣ

ಕೊನೆಯಚ್ಚು.

೨೩ ನೆಯ ಮರಾಠಿ ಪದ.

೧೧ ನೆಯ ರಾಗ ಮಿಶ್ರ ಕಾಫಿ, ತಾಳ ತ್ರಿವಟ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬

ದೇಹಾತಾಯಾ ಶರಣಾಗತಾ || ಪ || ಸುದವಿಲಸಿತನದಗತಾ
 ಸಂಕಯುತಾ ಮುಖಮಲಿನಾಧನಾ, ಹೋತ್ರಾತಾಯಾ ಶರಣಾಗತಾ || ಅ ||
 ಸಂಪದಾ ಚಪಲ ಚರಣಾ ಆಪದಾ ಭೋಗಿನಾನಾ ಪರತಯೆ ಪದ್ಮಸದನಾ,
 ಕುವಲಯ ತವಮುಖ, ತಿಲಾ ಆಜಿಕಮಲಾ ವಿನವೀತುಲಾ ಮಲಾ
 ಹೋತ್ರಾಯಾ ಶರಣಾಗತಾ || ೧ ||

ಆಸ್ತಾಯಿ

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಕು				ಪ				ಸ				ಪೆ			
(ಸ)	ಋ	ಋ	ಗ	ರೆ	ಸ	ಧ	ನಿ	(ಸ)	ಋ	ಋ	ಋ	ಂ	ಪು	ಧ	ಸ
ಆ	ಋ	ಋ	ಊ	ರ	ಣಾ	ಋ	ಗ	ತಾ	ಋ	ಋ	ಋ	ಂ	ಋ	ಋ	ಋ
ಪು				ಪೆ				ಸ				ಪೆ			
ಗೆ	ರೆ	ಋ	ಗ	ರೆ	ಸ	ಧ	ನಿ	ಸ	ಋ	ಋ	ಋ	ಪು	ಪು	ಪು	(ಧ)
ಊ	ರ	ಋ	ಊ	ರ	ಣಾ	ಋ	ಗ	ತಾ	ಋ	ಋ	ಋ	ಬೇ	ಋ	ಠಾ	ಋ
ಪು				ಪೆ				ಸ				ಪೆ			
ಧ	ರೆ	ಸ	ಋ	ಧ	ಸ	ಠಾ	ಧ	ಠಾ	ಠಾ	ಠಾ	ಠಾ	ಠಾ	ಠಾ	ಠಾ	ಠಾ
ತಾ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ
ಪು				ಪೆ				ಸ				ಪೆ			
ಪ	ಮು	ಋ	ಗ	ರೆ	ಸ	ಧ	ನಿ	(ಸ)	ಋ	ಋ	ಋ	ಗ	ರೆ	ಗ	ಪು
ಋ	ಯಾ	ಋ	ಊ	ರ	ಣಾ	ಋ	ಗ	ತಾ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ

ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ
 ಮಗ ರೆ ಣ ಗ ರೆ ಸ ಧ್ವ ನಿ (ಸ) ಣ ೦ ಜ ಜ ಜ ಣ ಜ
 ಯ್ಯಾ ಸ ಸ ಶ ರ ಣಾ ಸ ಗ ತಾ ಸ ೦ ಶ ರ ಣಾ ಸ ಗ
 ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ ಸ ಜಿ
 ರೆಮ್ ಜನಿ ಛಪ ಮಜ ಗ ರೆ ಸ ಧ್ವ ನಿ ಸ ಣ ೦ ಜ ಣ ಣ ಣ
 ತಾ ಸ ಸ ಸ ಯ್ಯಾ ಶ ರ ಣಾ ಸ ಗ ತಾ ಸ ೦ ಸ ಸ ಸ ಸ
 ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ ಸ ಜಿ
 ಣ ಧ್ವ ನಿ ಛಪ ರೆ ಸ ಣ ಣ ಜ ಣ ಗ ರೆ ಣ ಸ ಧ್ವ ನಿ ಸ ರೆ
 ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ
 ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ ಸ ಜಿ
 ಜು ಜು ಜು
 ಗ ರೆ ಣ ಗ ರೆ ಸ ಧ್ವ ನಿ ಸ ಣ ೦ ಜ ಜ ಣ ಜು ಗ ರೆ ಸ
 ಯ್ಯಾ ಸ ಸ ಶ ರ ಣಾ ಸ ಗ ತಾ ಸ ೦ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ
 ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ ಸ ಜಿ
 ಮ್ ಮ್ ಗರೆ ಸ ಜ ಜು ಮ್ ಗರೆ ಸ್ ಮ್ ಗರೆ ಸ್ ಗರೆ ಸ್ ಗರೆ ಮ್ ಗರೆ
 ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ
 ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ ಸ ಜಿ
 ಸ್ ಮ್ ಜ ಣ ಮ್ ಗ್ ಗ ರೆ ಸ ಧ್ವ ನಿ ಸ ಣ ೦ ಸ್ ಮ್ ಜ ಛಪ ಛಪ ಛಪ ರೆ
 ಯ್ಯಾ ಸ ಸ ಸ ಶ ರ ಣಾ ಸ ಗ ತಾ ಸ ೦ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ
 ಹು ಜಿ ಸ ಜಿ ಸ ಜಿ
 ಮ್ ಗರೆ ಸ್ ಗ್ ಗ ರೆ ಸ ಧ್ವ ನಿ ಸ ಣ ೦ ಸ್ ಮ್ ಗರೆ ಸ್ ಮ್ ಗರೆ
 ಯ್ಯಾ ಸ ಸ ಸ ಶ ರ ಣಾ ಸ ಗ ತಾ ಸ ೦ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ ಸ

ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಗಮು ಣಗ ಮುಪು ಗು ಗ	ರೆ ನ ನ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪುಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ	ನಿ ಪ ಸ ಭು
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಸರಿ ಣಸ ರಿಗ ಣರಿ	ಗಮು ಪಮು ಗರೆ ಸ್ಸ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪುಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ	ನಿ ಪ್ಪ ಸಮು ಣ್ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಸರೆ ಗರೆ ಗಮು ಪಧ	ನಿಧ ಪಮು ಗರೆ ಸ್ಸ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪುಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ	ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಧಸ ರೆಗ ಸರೆ ಗಮು	ರೆಗ ಮುಪ ಮುಗ ರೆಸ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪುಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ	ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಸರೆ ಗಮು ಪಧ ಪಸ	ನಿಧ ಪಮು ಗರೆ ಸ್ಸ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪುಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ	ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಧು ಣ ಪ ಣ	ಗ ರೆ ನ ನ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪು ಣ ಲ ಣ	ನಿ ಪ ಸ ಭು
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಗಮು ಪದ ಸ್ಸ ಣ್ಣ	ಗ ರೆ ನ ನ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪುಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ ಣ್ಣ	ನಿ ಪ ಸ ಭು
ಕು	ಜೆ	ಸ	ಜೆ
೦ ಉ	ನ ರೆ ಗ ಣ ಗ ಗ	ಧು ಣ ಲ ಣ	ಗ್ಸ ಪುಗ ರ್ಣಿ ಣಸ
೦ ಉ	ಪ ರಾ ಣ ಜಿ ಫ ತ	ಪು ಣ ಲ ಣ	ನಿಧ ಪ್ಪ ಸ್ಸ ಣ್ಣ

ಲಲಿ

ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ	ಋ
೦ ಋ ಋ ಋ	ಗ ಳ ಗ ಗ	ಸ ರೆ ಗ ಮ ಸ ಳ ಸ ಳ	ಗ ರೆ ಋ ಋ	ಋ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಋ ಋ ಋ
೦ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ
೦ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ
೦ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ
೦ ಋ ಋ ಋ	ಋ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ	ಋ ಳ ಳ ಳ ಳ

೧೩ ನೆಯ ರಾಗ— ಜಿಲ್ಲಾಮಿಶ್ರ ತಾಳ ತ್ರಿವಟಿ ಮಾತ್ರಾ ೧೬.

ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣ.

ಧ, ನಿ ಗ ರಿ ಗ, ರಿ ಸ, ಗ, ರಿ ಸ, | ಧ ನಿ ಸ, ಮು ಧ ನಿ ಸ.

ವಾದಿಸ್ವರ, ಸ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ಪ, ಸಮಯ, ಸರ್ವಕಾಲ.

೨೫ನೆಯ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿಪದ (ನರ್ತನಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವುಳ್ಳದ್ದು)

ಫಲಮಂಗಾವೊ ಹಾರಬನಾವೊ | ಮಾಲನಬನಕರ ಆವೊ || ಪಲ್ಲ ||

ಗಲೆಮಿಸೈಲಿ ಹಾತಮೆಮುರಲಿ | ಬಾಜತ ಬಾಜತ ಘರಜಾವೊ || ೧ ||

ಅಸ್ತಾಯಿ

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಕು				ಜೆ				ಸ				ಜೆ			
೦	ಧ	ನಿ	ರೆ	ಗ	ಗ	೨		೦	ಮ	ಮ	ಮ	ಮ	ಗ	ರೆ	ಸ
೦	ಫ	ಲ	ಮಂ	ಗಾ	ಘೋ	ಘ		೦	ಕಾ	ರ	ಬ	ನಾ	ಘ	ಘ	ಘೋ
ಕು				ಜೆ				ಸ				ಜೆ			
೦	ಗ	ಗ	ಗ	ಸ	ಸ	ನಿ	ಧ	ಸ	ಘ	ಸ	ಘ	೦	ಧ	ನಿ	ಸ
೦	ಮಾ	ಲ	ನ	ಬ	ನ	ಕಂ	ರಂ	ಠ	ಘ	ಘೋ	ಘ	೦	ಠೋ	ಘೋ	ಘ
ಕು				ಜೆ				ಸ				ಜೆ			
೦	ಗ	ಗ	ಗ	ಸ	ಸ	ನಿ	ಧ	ನಿ	ರೆ	ನಿ	ರೆ	ಗ	ರೆ	ರೆ	ಮ
೦	ಮಾ	ಲ	ನ	ಬ	ನ	ಕಂ	ರಂ	ಠ	ಘ	ಘೋ	ಘ	ಠ	ಠೋ	ಘೋ	ಘ
ಕು				ಜೆ				ಸ				ಜೆ			
ಮ	ಗ	ಗ	ಗ	ಸ	ರೆ	ನಿ	ಧ	೦	ಗ	ಗ	ಮ	ಗ	ಗ	ರೆ	ಸ
ಘ	ಮಾ	ಲ	ನ	ಬ	ನ	ಕಂ	ರಂ	೦	ಮಾ	ಲ	ನ	ಬ	ನ	ಕಂ	ರಂ
ಕು				ಜೆ				ಸ				ಜೆ			
೦	ಗ	ಗ	ಗ	ಸ	ಸ	ನಿ	ಧ	ನಿ	ರೆ	ಘ	ಘ	ಸ	ಘ	ಘ	ಘ
೦	ಮಾ	ಲ	ನ	ಬ	ನ	ಕಂ	ರಂ	ಠ	ಘ	ಘೋ	ಘ	ಠೋ	ಘೋ	ಘ	ಘ

ಅಂತರಾ

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ				
ಕು			ಜ	ಜ			ಸ	ಸ			ಜ	ಜ			ನಾ				
೦	ಸ	ಗ	ಶು	ಜ	ನ	ಜ	ನ	೦	ಜ	ನ	ಶು	ಸ	ಗ	ಪು	ಗ	ನ			
೦	ಗ	ಲಿ	ಬಿ	ಜ್ಞ	ನ	ಲಿ	ನ	೦	ಕಾ	ನ	ಆಮೆ	ಜ್ಞ	ರ	ಲಿ	ನ				
ಕು			ಜ	ಜ			ಸ	ಸ			ಜ	ಜ			ನಾ				
ಧ	ನ	ಪು	ಜ	ಗ	ಪು	ಗ	ನ	ಗ	ಪು	ಜ	ಪು	ವು	ವು	ಗ	ಪು	ಗ	ನ		
ಕಾ	ನ	ಆ	ಮೆ	ಮು	ರ	ಲಿ	ನ	ಕಾ	ನ	ಆ	ಮೆ	ಮು	ರ	ಲಿ	ನ				
ಕು			ಜ	ಜ			ಸ	ಸ			ಜ	ಜ			ನಾ				
೦	ಮ	ನ	ಮ	ಮ	ನ	ಮ	ಮ	೦	ಪ	ಪ	ಮ	ನ	ಮ	ಗ	ರ	ಸ	ಧ	ರ	ಗ
೦	ಬಾ	ನ	ಜ	ಆ	ಬಾ	ನ	ಜ	ಆ	೦	ಘ	ರ	ಜಾ	ನ	ಪು	ನ	ನ	ನ	ನ	ನ
ಕು			ಜ	ಜ			ಸ	ಸ			ಜ	ಜ			ನಾ				
ನ	ಗ	ಗ	ಗ	ಸ	ಸ	ನಿ	ಧ	ನಿ	ಲಿ	ನ	ನ	ಸ	ನ	ನ	ನ	ನ	ನ	ನ	ನ
ನ	ಮಾ	ಲ	ನ	ಬ	ನ	ಕ	ರ	ಆ	ನ	ನ	ನ	ನ	ಪು	ನ	ನ	ನ	ನ	ನ	ನ

ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರಾದ, ಶ್ರೀ|| ಭಾಸ್ಕರರಾವ ಬ್ಯಾಂಕರ್ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಇವರು, ವಂದೇಮಾತರಂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಗೀತೆಗೆ, ಮನೋಹರವಾದ ಹೊಸದಾಟಿಯನ್ನು, ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆಯೂ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

೧೪ ನೆಯ ರಾಗ-ಬಿಲಾವಲ (ಶಂಕರಾಭರಣ)

ತಾಳ—ತ್ರಿವಟಿ, ಮಾತ್ರಾ ೧೬

ಆ|| ಸರಿಗಮಪಧನಿಸಂ | ಸನಿಧಪಮಗರಿಸಂ.

ಸಂಪೂರ್ಣರಾಗ, ವಾದಿಸ್ವರ, ಗ, ಸಂವಾದಿಸ್ವರ, ಧ,
(ಸಮಯ,) ಉದಯಕಾಲ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಹರ.

೨೬ ನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೀತೆ.

ವಂದೇ ಮಾತರಂ| ಸುಜಲಾಂ ಸುಫಲಾಂ ಮಲಯಜ ಶೀತಲಾಂ ||
ಸಸ್ಯಶಾಮಲಾಂ ಮಾತರಂ|| ಶುಭ್ರಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಪುಲಕಿತಯಾಮಿ
ನೀಮ್ | ಪುಲ್ಲಕುಸುಮಿತ ದ್ರವದಲ ಶೋಭಿನೀಮ್ | ಸುಹಾಸಿನೀಂ
ಸುಮಧುರ ಭಾಷಿಣೀಮ್ | ಸುಖದಾಂ ವರದಾಂ | ಮಾತರಂ ||೧||

ಅಸ್ತಾಯಿ.

ನಾ	ತಿ	ತಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ	ನಾ	ಧಿ	ಧಿ	ನಾ
ಉ				ಉ				ಉ				ಉ			
ಗ	ಉ	ರೆ	ಉ	ರೆ	ಗ	ಉ	ಉ	ಗ	ಉ	ಉ	ಂ	ಗ	ರೆ	ಗ	ಉ
ಉಂ	ಉ	ಡೀ	ಉ	ಉ	ಮಾ	ಉ	ತ	ರಂ	ಉ	ಉ	ಂ	ಉ	ಉ	ಲಾಂ	ಉ
ಉಂ				ಉ				ಉ				ಉ			
ಉ	ಗ	ಉ	ಉ	ಗ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ರೆ	ಗ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಂ
ಉ	ಉ	ಲಾಂ	ಉ	ಉ	ಲ	ಯ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
ಉ				ಉ				ಉ				ಉ			
ಉ	ಉ	ಉ	ಗ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ
ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ	ಉ

ଓଓଓଓ.

ସ	ଓ	ଓ	ସ	ସ	ଢ	ଢ	ସ	ସ	ଢ	ଢ	ସ	ସ	ଢ	ଢ	ସ	ସ	ଢ	ଢ	ସ	ସ
ଝ				ଞ				ଞ			ଞ				ଞ				ଞ	
ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ	ଠ
ଡ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ
ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ
ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ
ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ
ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ
ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ
ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ	ଢ

ଃ ଧ ପ୍ତ ଧ୍ନ ଃ

